Ազգ
Azg
armenian daily
15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 2003 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 6 (2691)

«Հայաստանը դավաճանված» փաստավավերագրական ֆիլմ BBC-ից

Առաջիկա հունվարի 26-ին, կիրակի օրը, Գրինվիչի ժամանակով ժամը 19:15-ին, BBC 2 հեռուստաալիքը ցուցադրելու է փաստավավերագրական ֆիլմ՝ նվիրված Հայոց ցեղասպանությանը, Թուրքիայի ուրացումներին եւ այդ համատեքստում Մ. Նահանգների քաղաքականության Անկարայի նկատմամբ: «Թղթակիցներ» (Correspondents) հաղորդաշարի շրջանակներում ցուցադրվելիք ֆիլմը կրում է «Հայաստանը դավաճանված» վերնագիրը: Ֆիլմի լրագրող-թղթակիցն է Ֆերգալ Քինը, պրոդյուսերը՝ Ջեյմս Միլլերը, խմբագիրը՝ Կարեն Օ'Քոնորը: Թղթակիցը հետաքննում է 1915 թ. Հայոց ցեղասպանությունը, այդ փաստի առնչությունները Թուրքիայի եւ արեւմտյան դաշնակից պետությունների հարաբերություններում, ցեղասպանության միջազգային ճանաչմանը հասնելու հայերի ջանքերը եւ դրանց ի պատասխան Թուրքիայի ուրացումներն ու ժխտողական քաղաքականությունը: Հաղորդման մեջ կարեւորությամբ արծարծվում են նաեւ Մ. Նահանգների ներկայիս եւ նախկին նախագահների կողմից Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչելու խոստման դրժումը եւ դավաճանված հայերի զգացումները:

ՁՄԵՌ

Կոմունալ աղետի դասերը

ԿԱՐԻՆԵ ԴԱՆԻԵԼՅԱՆ

Մայրաքաղաքի կոմունալ տնտեսությունում առաջացած արտակարգ իրավիճակը փաստեց, որ մենք ոտնուծեռ ընկնում ենք միայն այն ժամանակ, երբ արդեն շատ ուշ է: Մինչեւ զանգվածային, շղթայական ռեակցիայով միմյանց հաջորդող վթարները, դեկտեմբերի սկզբներին էլի նման օրինակներ արձանագրվում էին: Բայց մինչեւ ծայրահեղ վիճակի չհասանք, որեւէ վճռական քայլ չձեռնարկվեց:

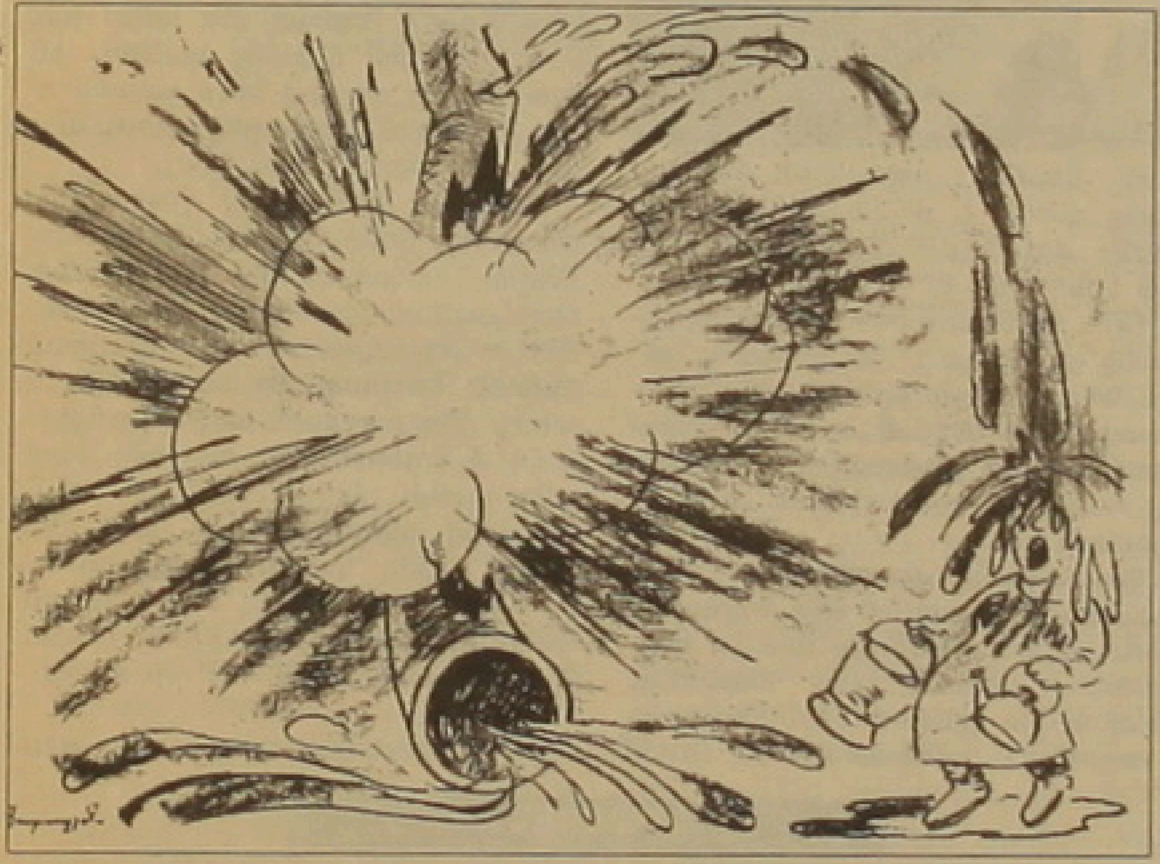

Ինչեւէ, համաքաղաքային օպերատիվ շտաբն արդեն ավարտում է աշխատանքները: Ճգնաժամը հիմնականում հաջողվեց հաղթահարել, չնայած քաղաքի որոշ համայնքներում՝ ինչպես Դավիթաշենում, անելիքներ դեռ շատ կան:

Վնասվել էին 921 շենքերի մուտքագծեր, 658 կոյուղագծեր, 726 ջրատար խողովակներ, խցանվել 141 աղբամուղ, 51 վթար արձանագրվեց նաեւ ջերմային ցանցում:

Այդ ցուցանիշներն, իհարկե, անընդհատ փոփոխվում էին նոր վթարների արձանագրմամբ: Արտակարգ իրավիճակից դուրս գալու տարբեր ելքեր կիրառվեցին: Մալաթիա-Սեբաստիա, Քանաքեռ-Զեյթուն թաղապետարանները նույնիսկ որոշակի աշխատավարձ վճարեցին բնակիչներին, անհրաժեշտ նյութեր տրամադրեցին այդ աշխատանքներին մասնակցության համար:

Տես էջ 3

ԱՅՑ

ՀՀ նախագահը Գերմանիայում

ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի գլխավորած պատվիրակությունը, որի կազմում են նախարարներ, պաշտոնատար այլ անձինք եւ գործարարներ, երեկ ժամանեց Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետություն: Այցի առաջին օրը ՀՀ նախագահին ընդունեց ԳԴՀ նախագահ Յոհաննես Ռաուն: Նախագահ Քոչարյանը երեկ հանդիպել է նաեւ Գերմանիայի փոխվարչապետ, ԱԳ նախարար Յոշկա Ֆիշերին:

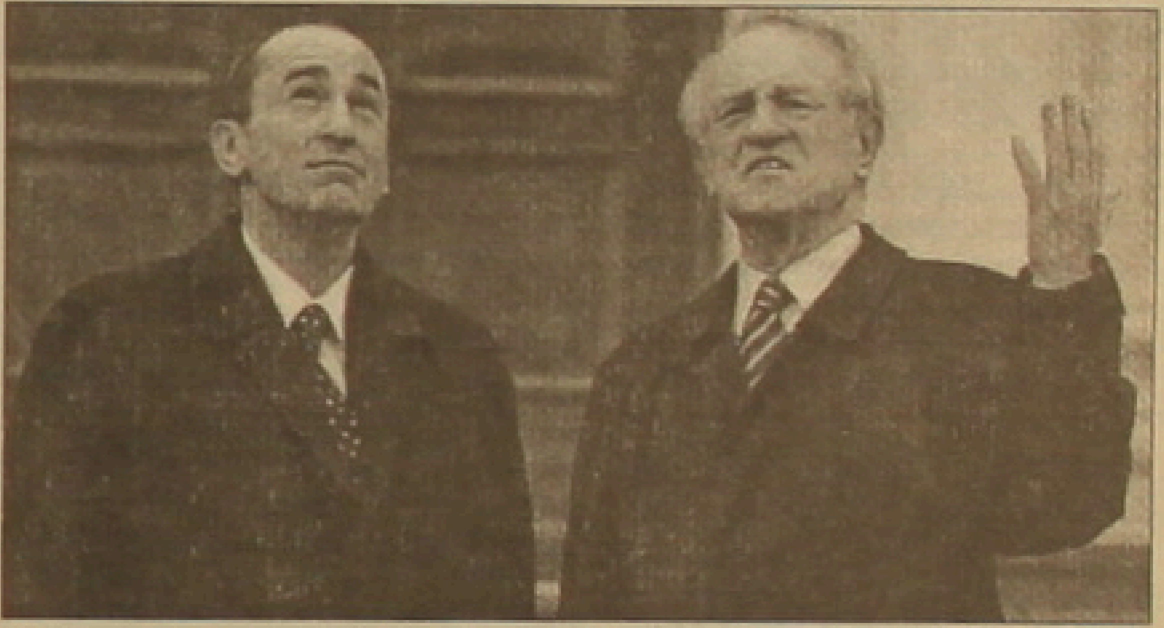

Կողմերը քննարկել են ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խնդիրը, տարածաշրջանային գործընթացները Հարավային Կովկասում, մասնավորապես Հայաստանի եւ Թուրքիայի միջեւ հարաբերությունների նորմալացման հեռանկարները: Քննարկվել են նաեւ երկկողմ հարաբերությունները:

Մի շարք այլ հանդիպումների թվում Ռոբերտ Քոչարյանը եղել է նաեւ Գերմանիայի արդյունաբերողների միությունում, որտեղ ելույթ է ունեցել Հայաստանի տնտեսության մասին:

Մեր ընթերցողներին տեղեկացնենք, որ «Ազգ»-ը հնարավորություն չունի պատշաճ կերպով լուսաբանելու նախագահի Գերմանիա այցը, պատվիրակությունը ուղեկցող լրագրողների մեջ ներկայացուցիչ չունենալու պատճառով:

Վերջին հայը Բանգլադեշում

Հայոց եկեղեցու ապագան վտանգված

Հունվարի 10-ին BBC ռադիոկայանը հաղորդում է նվիրել Բանգլադեշի մայրաքաղաք Դաքայում մնացած վերջին հայի՝ Մայքլ Ջոզեֆ Մարտինի (Միքայել Հովսեփի Մարտիրոսյանի) մասին: Նա միակ խնամատարն է 18-րդ դարում կառուցված Սուրբ Հարություն հայկական եկեղեցու: Այս մասին մեզ տեղեկացնող Լոս Անջելեսից «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի խմբագիր **Հարութ Սասունյանը** հայտնում է, որ պրն Մարտինը BBC-ի թղթակցին ասել է, թե ինչ էլ պատահի ինքը չի լքելու եկեղեցին, չի թողնելու, որ այն վերածվի ավերակի: «Թերեւս ես Բանգլադեշում ապրող միակ հայն եմ, սակայն իմ կարողությունների սահմաններում ամեն ինչ անելու եմ, որպեսզի արտասահմանից մի հայ գտնեմ, որպեսզի ինձ փոխարինի: Այլապես մեկ օրից մյուսը մի ողջ ավանդույթ անհետ կորչելու է»:

BBC-ի թղթակցի ասելով՝ Դաքայի հայոց եկեղեցին շատ գեղեցիկ մի կառույց է, որ գտնվում է Հայկական փողոցում, որը ժամանակին հայերի կողմից երկրում զարգացող առեւտրի կենտրոնն էր: Առաջինը հայերն այստեղ են հայտնվել 12-րդ դարում: Նրանք կարեւոր դեր են կատարել Եվրոպայի հետ Բենգալի առեւտրային կապերի զարգացման գործում:

Մեր կողմից ավելացնենք, որ Դաքայի Ս. Հարություն եկեղեցին գտնվում է Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի հոգեւոր ենթակայության տակ: Ակնկալելի է, որ Մայր աթոռն ամեն ինչ կանի եկեղեցու ճակատագիրն ապահով հիմքերի վրա դնելու ուղղությամբ:

ԱՄՆ Պետդեպի զեկույցում Ադրբեջանը «կեղծ ժողովրդավարական» պետություն

ԲԱՔՈՒ, 14 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջերս ԱՄՆ պետդեպարտամենտի հրապարակած զեկույցում Ադրբեջանը դասվում է «կեղծ ժողովրդավարական» պետությունների շարքը, իսկ Հայաստանը՝ «ժողովրդավարական՝ վերապահումով»:

«Էխո» թերթի հաղորդմամբ, զեկույցը, որ կոչվում է «Արտասահմանյան օգնություն՝ ելնելով ազգային շահերից. աջակցություն ազատությանը, անվտանգությանն ու զարգացման հնարավորությանը», հրապարակվել է Պետդեպի սայթի գլխավոր էջում: Զեկույցի հեղինակների կարծիքով, նախկին ԽՍՀՄ երկրների մեջ ժողովրդավարական են միայն չորսը: Ընդ որում նրանցից երեքը ժողովրդավարական են կոչվում որոշ վերապահումով. դրանք են՝ Հայաստանը, Ուկրաինան եւ Վրաստանը (հատկապես Վրաստանը): Իսկ Ադրբեջանը ընդհանրապես «կեղծ ժողովրդավարական ռեժիմ» կամ «ընտրական ավտորիտարիզմ» ունեցող երկիր է: «Անհնար է այլեւս ասել, որ այնպիսի երկրներ, ինչպիսին են Ադրբեջանը, Կամբոջան, Կամերունը, Եգիպտոսը, Հայիթին, Ղազախստանը, Քենիան եւ Մարոկկոն, գտնվում են դեպի ժողովրդավարություն անցման վիճակում: Նրանք դեռ միայն դուրս են գալիս ավտորիտար կառավարումից»,- ասվում է զեկույցում: «Ճիշտ է, այդ երկրներից մի քանիսը լրիվ չեն «փակել» քաղաքական բազմակարծությունը: Նրանք թույլ են տալիս կուսակցություններին մասնակցել ընտրությունների, որոնք կանոնավորապես անցկացվում են, սակայն ընդդիմադիր թեկնածուներին եւ կուսակցություններին թույլ չեն տալիս ազատորեն քարոզարշավ վարել եւ արդարացիորեն հաղթել: Ձեւական ժողովրդավարական հաստատությունները, ինչպիսին են բազմակուսակցական համակարգը եւ խորհրդարանները, գոյություն ունեն զուտ նրա համար, որպեսզի սքողեն ավտորիտար կառավարման իրողությունները»,- ասվում է զեկույցում:

Լեւոն Քեբաբջյանն արժանացավ «Պատվո լեգեոնի» կոչման

Ֆրանսահայ հասարակական-քաղաքական գործիչ, Ռամկավար Ազատական կուսակցության Կենտրոնական վարչության եւ ՀԲԸՄիության Կենտրոնական վարչական ժողովի անդամ Լեւոն Քեբաբջյանն օրերս արժանացավ Ֆրանսիական բարձրագույն տիտղոսներից մեկին՝ «Պատվո լեգեոնի» կոչման ասպետի կարգի, Ֆրանսիայի հայկական համայնքում իր կատարած բազմամյա ծառայությունների համար:

Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակն անձամբ է իր որոշման մասին տեղյակ պահել պրն Քեբաբջյանին հղած 2002 թ. դեկտեմբերի 27 թվակիր իր նամակով:

Ֆրանսահայ համայնքում իր չափավորական կեցվածքով եւ հասարակական անդուլ աշխատանքով ծանոթ պրն Լ. Քեբաբջյանը հանդիսանում է «Ապրիլի 24» կոմիտեի հիմնադիր անդամներից մեկը: Հիշյալ կոմիտեն մեծ աշխատանք է կատարել Ֆրանսիայում Հայոց ցեղասպանության ճանաչման գործում: Ավելացնենք, որ պրն Քեբաբջյանին եւ նրա տիկնոջը շատ լավ գիտեն նաեւ Արցախի մի շարք գյուղերում, որտեղ նրանց «Մեկ կով եւ մեկ հորթուկ» օգնության ծրագիրը հաջողված եւ արդյունավետ գործունեության է վերածվել 3–4 տարուց ի վեր:

ՆԻԿՈՍԻԱՅՈՒՄ ՇՈՒՅՑԵՐ

Կիպրոսի թուրքերը պահանջում են վերամիանալ իրենց հույն հայրենակիցներին

Աննախադեպ հանրահավաք տեղի ունեցավ երեկ Կիպրոսի մայրաքաղաք Նիկոսիայի գրավյալ հատվածում: Շուրջ 60 հազար ցուցարարներ, քաղաքը բաժանող «կանաչ գծի» դիմաց, պահանջեցին կղզու երկու հատվածների վերամիացում, տեղեկացնում է Կիպրոսից «Ազգի» հատուկ թղթակից Ջորջ Տեր-Բարթողը: Ցուցարարները պահանջում էին նաեւ իրենց համայնքի ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշի հրաժարումը:

AP-PHOTOLURE

Հատկանշական է, գրում է մեր թղթակիցը, որ այս անգամ կիպրոսցի թուրք ցուցարարների ձեռքին կային Կիպրոսի Հանրապետության դրոշներ, եւ թուրքական ոչ մեկ դրոշակ չէր ծածանվում: 1974 թ.-ից ի վեր, երբ թուրքական բանակը ներխուժեց կղզի եւ գրավեց նրա տարածքի 37 տոկոսը, սա նման առաջին դեպքն է:

Հատկանշական է նաեւ հանրահավաքի ժամանակացույցը. չորեքշաբթի օրը Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ Գլավկոս Քլերիդեսը հանդիպում է ունենալու Դենքթաշի հետ, ճիշտ «կանաչ գծի» վրա, հովանավորությամբ ՄԱԿ-ի հատուկ բանագնաց, պերուվիացի դիվանագետ Ալվարո դե Սոտոյի: Վերջինս փորձելու է Դենքթաշին համոզել ընդունել գլխավոր քարտուղար Կոֆի Անանի առաջարկած խաղաղության եւ վերամիավորման ծրագիրը: Ակնկալվում է, որ ՄԱԿ-ի ներկայացուցիչն առաջարկի հանրաքվե անցկացնել կղզու գրավյալ մասում:

Ծայրահեղականությունը ժողովրդավարության պայմաններում

Հասարակական երկխոսության եւ զարգացումների կենտրոնի հերթական սեմինարի թեման էր «Ժողովրդավարություն եւ ծայրահեղականություն»: Ներկա էին դատախազներ, կուսակցությունների ներկայացուցիչներ, ԱԺ պատգամավորներ: Հիմնական զեկուցողը Պետական կառավարման ակադեմիայի ռեկտոր Արմեն Հարությունյանն էր: Ըստ պրն Հարությունյանի, օրվա քննարկման թեման արդիական է ոչ միայն Հայաստանի, այլեւ ամբողջ աշխարհի համար: Եվ հիմնականում ծայրահեղականության մասին խոսելիս ուշադրություն է դարձվում դրա դրսեւորումներին՝ ահաբեկչություն, սպանություններ եւ այլն: Բայց, Արմեն Հարությունյանի խոսքերով, ուշադրություն չի դարձվում ժողովրդավարության այն թերություններին, որոնք ստեղծում են անհանդուրժողականության մթնոլորտ:

Արմեն Հարությունյանը խոսեց նաեւ կուսակցությունների դերի մասին: Մասնավորապես, որ կուսակցությունները ձեւավորվում են ոչ թե գաղափարի, այլ սոցիալական որեւէ խմբի, ռեգիոնի շուրջ, ինչը նորմալ չէ:

Կարեւորվեց նաեւ ընդդիմություն-իշխանություն փոխհարաբերությունը, որի ոչ նորմալ լինելու դեպքում դարձյալ ձեւավորվում է անհանդուրժողականություն՝ ծայրահեղականության տարբեր դրսեւորումների սաղմերով:

Արմեն Հարությունյանը որպես ծայրահեղականության օրինակ նշեց նաեւ ժողովրդավարությամբ պայմանավորված իրավունքի հիման վրա նախագահի թեկնածուների առաջադրման փաստը: Պրն Հարությունյանի կարծիքով, նախագահի թեկնածու առաջադրվելու համար պետք է որոշակի քաղաքական ճանապարհ անցած լինել, այլ ոչ թե նախագահացուն ճանաչվի առաջադրվելու շնորհիվ:

Ժողովրդավարության բացերը պարարտ հող են ստեղծում ծայրահեղականության երեւույթների համար, ուստի, ըստ զեկուցողի, հասարակության մեջ չպետք է ստեղծվի իռացիոնալ վիճակ, թեկուզ օգտվելով, օրինակ՝ խոսքի ազատությունից:

Սոցիոլոգ Ահարոն Ադիբեկյանի կարծիքով, ծայրահեղականությունը ժողովրդավարության չարաշահման հետեւանքն է, եւ անորոշության պայմաններում մարդը միշտ իռացիոնալ է: Միտքը զարգացնելով՝ պրն Ադիբեկյանը ծայրահեղացրեց, նշելով, թե մեզ շրջապատող ամեն ինչ այսօր իռացիոնալ է: Ահարոն Ադիբեկյանը կարծիք հայտնեց, որ ե՛ւ իշխանությունների, ե՛ւ իշխանության ձգտողների համար գործելակերպ պետք է լինի կենտրոնամետությունը, որը խնդիր է՝ գաղափարական կուլտուրայի պակասի պատճառով:

Վահագն Փիլիպոսյանը (ՀՌԱԿ) համաձայնեց, որ մեր հասարակությունում ունենք հանդուրժողականության, քաղաքական եւ իրավական կուլտուրայի պակաս:

Շիրակ Թորոսյանը («Հզոր հայրենիք») կարեւորեց ծայրահեղականության նվազեցման հարցում միջին խավի ձեւավորման խնդիրը:

Ըստ քաղծառայության խորհրդի նախագահ Մանվել Բադեյանի, ծայրահեղականությունը ծնունդ է էքստրեմալ պայմանների: Դրա համար էլ պետք է մտածել ծայրահեղականություն ծնող պատճառների՝ սովի եւ մտավոր-հոգեւոր սնանկության վերացման մասին:

Արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը դիտարկեց 2 բեւեռ՝ «ծայրահեղ» ժողովրդավարություն եւ «ծայրահեղ» ավտորիտարիզմ: Այս բեւեռների միջեւ տատանումների փոքրացման դեպքում, ըստ պրն Հարությունյանի, կպակասի նաեւ ծայրահեղականությունը: Իսկ այդ տատանումները, նախարարի համոզմամբ, կնվազեն, եթե արդյունավետ գործեն պետական ինստիտուտները:

Սեմինարի ընթացքում մտքեր հնչեցին նաեւ վատ օրենքների պատճառով խախտվող իրավունքների, պետական կառավարման իռացիոնալության, սեփականության անարդարացի բաշխման պատճառով վերաբաշխման անհրաժեշտության մասին եւ այլն:

Ինչեւէ, քննարկումն անցավ բավականին բարձր մակարդակով, սակայն տպավորությունն այնպիսին էր, կարծես մենք ծայրահեղական ենք որ կանք, եւ դա բացառապես վատ դրսեւորումներ կարող է ունենալ:

Ուզում եմ միայն հիշեցնել, որ որոշ դեպքերում էլ նույն անհանդուրժողականությամբ ու ծայրահեղականությամբ են պաշտպանվում ու պահպանվում մեծագույն արժեքներ:

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Բազում աղմուկ վասն... քաղաքացիության

Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների առաջին ատյանի դատարանի վճիռը նախորդ օրը բողոքարկելուց հետո Րաֆֆի Հովհաննիսյանը երեկ մամլո ասուլիս էր հրավիրել ժուռնալիստների միությունում: Նա նշեց, որ լրագրողներն ու վերլուծաբանները խնդիրը քաղաքականացնում են, հետեւաբար անհրաժեշտություն էր ծագել ներկայացնելու իր եւ փաստաբանների կարծիքներն ու տեսակետները, իրավական հիմնավորումները, ինչպես նաեւ հետագա անելիքները: Պրն Հովհաննիսյանն անընդունելի համարեց հանրապետության նախագահի լիազոր ներկայացուցչի, իր խոսքերով, «երեւակայական դասերը»: Առանց իմանալու օրենքի կիրառման սկզբունքները, ամեն ինչ արվում է դրանք խախտելու համար: Ըստ Րաֆֆի Հովհաննիսյանի, Մ. Նահանգների քաղաքացիությունից հրաժարվելու իր դիմումը նախագահի լիազորված անձը դատարանում չի ներկայացրել ամբողջությամբ, այլ միտումնավոր մասնատել է՝ անտեսելով այն հատվածը, որ ինքը հարկադրված է եղել հրաժարվել ամերիկյան քաղաքացիությունից՝ Հայաստանում երկքաղաքացիության օրենքի բացակայության պատճառով: Նա պնդեց, որ դատավարության առաջին օրվա ավարտին փաստացի եւ իրավական փաստարկներ չբերվեցին, իսկ երկրորդ օրը ներկայացրին շինծու փաստարկներ, որոնք էլ դատավորը հիմք ընդունեց: Ակնհայտ է ուժային մոտեցումը գործող նախագահի շտաբի մասնակցությամբ, որը նպատակ է հետապնդում նվազեցնելու հանրության հետ երկխոսությունը, տեղեկատվություն ստանալու հնարավորությունը: «Նախագահական հեռուստատեսության որոշ ալիքներ փայլուն ներկայացրին իրենց կանխակալ մոտեցումը: Ինձ ծանոթ է այս ամենը: Ամեն ինչ նույնն է, ինչ նախորդ նախագահի իշխանության օրոք», շեշտեց պրն Հովհաննիսյանը՝ միաժամանակ նշելով, որ երբեք ուշ չէ սխալն ուղղելու համար: «Ինձ հանեք պաշտոնից, բայց այս ձեւով պետություն չեք կազմելու: Բոլոր սերունդներն անիծված են այս մոտեցման պատճառով»: Նա փաստեց, որ 1991-95 թթ. որեւէ օրինական պահանջ չկար Մ. Նահանգների քաղաքացիությունից հրաժարվելու համար: Իսկ 1995 թ. հետո, արդեն միջազգային օրենքին համապատասխան, իրավունք ուներ չմնալ անքաղաքացի եւ այդ իրավունքն էր պաշտպանում: «Ոչ մի հայ, եթե հայցում է Հայաստանի քաղաքացիություն, չպետք է մնա անքաղաքացի», երկքաղաքացիության վերաբերյալ խոսքը եզրափակեց նա, ավելացնելով, որ այս դասն իր քաղաքացիական իրավունքն է, ուստի չեն կարող զրկել այդ իրավունքից:

Այնուհետեւ Րաֆֆի Հովհաննիսյանն անդրադարձավ օրենքի եւ ժողովրդավարության ապահովման հարցերին, ընդգծելով, որ նախագահի բոլոր թեկնածուները պետք է հայտարարագրեն այլ երկրի քաղաքացի լինելու մասին եւ ապացույցներ ներկայացնեն իրենց քաղաքացիության տեղեկանքների օրինական լինելու վերաբերյալ: Նա առաջարկեց, որ հանրային հեռուստատեսության նորընտիր ղեկավարը ծանուցի առկա շահերի բախումները, այսինքն՝ իր անձնական շահերն այն նույն ոլորտում, որի պատասխանատուն է: Իսկ պաշտպանության նախարարը, պրն Հովհաննիսյանի տեսակետով, պետք է հրաժարական տա, որպեսզի չվնասվի երկրի եւ քաղաքացիների անվտանգությունը:

Նա համոզված է, որ ազատ ու թափանցիկ ընտրությունների դեպքում արդյունքը կլինի իրենց օգտին: Այսօր երկրում տիրում է վախի մթնոլորտ: Այս մթնոլորտում կարելի է ոստիկանապետություն կառուցել, կարելի է փամփուշտով խփել, սակայն ժողովրդավարական պետություն անհնարին է կառուցել: Վերջում նա հույս փայփայեց, որ վերաքննիչ դատարանը կվերականգնի իր իրավունքը, եւ ԿԸՀ-ն իրեն կգրանցի որպես նախագահի թեկնածու:

Րաֆֆի Հովհաննիսյանի 3 փաստաբաններն էլ պնդեցին, որ հարցը շահարկվում է անտեղի, եւ իրենք հետամուտ են օրինական ճանապարհով հասնելու դրա լուծմանն ու ապահովելու պրն Հովհաննիսյանի մասնակցությունը նախագահական ընտրություններին: Թեպետ սահմանադրությամբ որոշված է պարզեցված կարգով ստանալ Հայաստանի քաղաքացիություն, սակայն պրն Հովհաննիսյանի դեպքը վկայում է, որ 12 տարվա դեգերումներ են հարկավոր դրա համար: Սփյուռքահայերն ավելի վստահությամբ իրենց ճակատագիրը կկապեն Հայաստանի հետ, եթե ՀՀ քաղաքացիություն ստանալու համար նախապես չպահանջվի հրաժարվել այլ երկրի քաղաքացիությունից:

Ռ. Պ.

ԱՍՈՒԼԻՍ

Յունոշեւը՝ Տիգրան Նաղդալյանի սպանության մասին

«Տիգրան Նաղդալյանն առաջին մարդը չէ, որ տեղեկացված է հոկտեմբերի 27-ի դեպքերի մանրամասներին եւ սպանվեց», երեկ հրավիրված մամլո ասուլիսում հայտարարեց Վազգեն Սարգսյանի իրավահաջորդի շահերի ներկայացուցիչ, փաստաբան Օլեգ Յունոշեւը: Նա համոզմունք հայտնեց, որ բոլոր նրանց, ովքեր գործի առնչությամբ կարող են ինչ-որ բան

ասել, վտանգ է սպառնում: Փաստաբանը վստահ է, որ Տիգրան Նաղդալյանի սպանությունն անմիջականորեն կապ ունի 27-ի դեպքերի հետ:

Օլեգ Յունոշեւի խոսքերով, Նաղդալյանը դատարան էր ներկայացրել առկա երկու տեսաերիզներից մեկը՝ մոնտաժված եւ տեղյակ էր նաեւ գոյություն ունեցող չմոնտաժված տարբերակի մասին, որն այժմ զինդատախազությունում է:

Փաստաբանն առաջիկայում պատրաստվում է դատարան միջնորդություն ներկայացնել լրացուցիչ վկաներ հարցաքննելու համար: Ըստ Յունոշեւի, չնայած այդ վկաների կյանքին վտանգ է սպառնում, այնուամենայնիվ, նրանք պատրաստ են խոսել: Ինչո՞ւ հիմա: Յունոշեւն այս հարցին պատասխանում է. «Նրանք ցանկանում են, որ այն մարդիկ, ովքեր կապ ունեն 27-ի դեպքերի հետ, ընտրություններից հետո կրկին չհայտնվեն իշխանության օղակներում»:

Յունոշեւը նշեց, որ եւս մեկ միջնորդություն է ներկայացնելու՝ Ռուսաստանի Դաշնությունից «Ալֆա» ջոկատ հրավիրելու հարցով վկաներ դատարան կանչելու համար: Նրա խոսքով, դատարան է կանչվելու նաեւ Հայաստանում ՌԴ դեսպան Անատոլի Դրյուկովը, Յունոշեւն արդեն ունի ՌԴ արտգործնախարարության համաձայնությունը: Փաստաբանը պնդում է, որ «Ալֆան» Հայաստան էր եկել ահաբեկիչներին ոչնչացնելու նպատակով: Միջնորդությունները Յունոշեւը կներկայացնի մինչեւ նախագահական ընտրությունները:

Օլեգ Յունոշեւն ասում էր, որ պատրաստվում է նաեւ դատարան ներկայացնել տեսաձայնագրություն, ըստ որի ԱԺ նիստերի դահլիճի հարեւան սենյակում Նաիրի Հունանյանի խմբի հետ կապ չունեցող զինված անձինք են եղել, որոնց դեպքից հետո առանց որեւէ խոչընդոտի հաջողվել է դուրս գալ Ազգային ժողովի տարածքից:

Առնվազն անհեթեթ մի միտք էլ արտահայտեց Յունոշեւը՝ կասկածի տակ դնելով ռուսաստանյան լրագրողների տեղեկացվածությունը, նրա խոսքով, НТВ-ի թղթակիցների հետ զրույցում Տիգրան Նաղդալյանը ներկայացել է որպես ընդդիմության ներկայացուցիչ:

Օլեգ Յունոշեւն իր ուղղակի կամ անուղղակի մեղադրանքները չհիմնավորեց անուններով, ու քանի դեռ դա չի արվել, կարող ենք ենթադրել, որ այս ամենը կարող է եւ Տիգրան Նաղդալյանի սպանության քաղաքական շահարկման եւս մի տարբերակ լինել:

ՄԱՌԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԱՐՁԱԳԱՆՔ

Նամակ Հոլանդիայում ուսանող հայ երիտասարդից

Լեհաստանում ապրող հայերի մասին «Ազգի» հունվարի 8-ի համարում տպագրված հոդվածը շարունակում է հետաքրքրել սփյուռքում ապաստան գտած մեր հայրենակիցներին: Ստորեւ թարգմանաբար ներկայացնում ենք Հոլանդիայում ուսանող Դավիթ Հարությունյանից էլ-փոստով ստացված նամակը:

«Ես Հոլանդիայում ապրող ձեր թերթի ընթերցողներից եմ: Հայաստանից եմ եւ ներկայումս սովորում եմ այստեղ: Շատ եմ շփվում տեղի հայերի հետ: Նրանց մեջ կան լավերն ու վատերը, ինչպես ցանկացած ազգի մեջ: Չխոսելով վատերի մասին, տեսնենք թե ինչպես են ապրում լավերը: Ժամանմանս առաջին օրվանից ես կապի մեջ եմ մի աղջկա հետ, որը Հոլանդիայում երիտասարդական մի ընկերության ներկայացուցիչներից է: Ամեն տարի այստեղ պատշաճորեն նշում են մեր բոլոր ազգային տոները, որոնց մասնակցում են Հայաստանից արտագաղթած բազմաթիվ հայեր: Նրանց մեծամասնությունը սովորում է համալսարաններում կամ այլ բարձրագույն կրթական հաստատություններում: Ես ինձ հպարտ եմ զգում այստեղ տեսնելով զարգացած հայերի: Նրանցից շատերի տանը հյուրընկալվել եմ եւ տեսել, թե ինչ բնական պայմաններում են ապրում:

Ինչպես Քրիստինե Բարսեղյանն էր նշել Լեհաստանից, ինձ համար էլ ցավալի է, որ այդ միջոցառումներից եւ ոչ մեկին ներկա չի գտնվել Բրյուսելի մեր դեսպանատան աշխատողներից եւ ոչ մեկը: Նրանք բոլորովին չեն աջակցում մեզ: Պիտի խնդրեի նրանց, որ մի փոքր ուշադրություն դարձնեին արտագաղթած հայերին, որոնց մի մասն այստեղ քաղաքացիություն ձեռք բերելուց հետո անգամ ցանկանում է վերադառնալ հայրենիք, բայց վախենում է բանակին առնչվող խնդիրներից: Վստահ եմ, եթե մեր կառավարությունը համապատասխան օրենք ընդունի, շատերը կվերադառնան, եւ կշահի մեր պետությունը, քանի որ նրանք ներդրումներ կարող են կատարել: Գրելու շատ բան կա, բայց առայժմ բավարարվում եմ այսքանով»:

«Ազգի» կողմից: *Հուսով ենք այս եւ նախորդ՝ մեր թերթի հունվարի 10-ի համարում տպագրված արձագանքնամակները ուշադրության կարժանանան մեր արտգործնախարարության համապատասխան բաժնում:*

Ցավակցություն

«Ազգի» խմբագրակազմը ցավակցում է թերթի նախկին տնօրեն Սարգիս Սարգսյանին սիրելի մոր՝

Վարսենիկ Խաչատուրի Վարդանյանի

մահվան կապակցությամբ:

Հոգեհանգիստն այսօր՝ հունվարի 15-ին, ժ. 18-ին:

Հուղարկավորությունը՝ հունվարի 16-ին, ժ. 14-ին:

Հասցեն՝ Գրիգոր Լուսավորիչ 3, բն. 30:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն / հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահաւաք ծառայութիւն / հեռ. 529353
Apple Macintosh համակարգչային շարուածքը «Ազգ» թերթի
Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԼՂՀ

Քննարկումներ բյուջեն ընդունելուց առաջ

ԼՂՀ պետբյուջեի մասին օրենքը լիագումար նիստում քննարկելուց առաջ, հունվարի 14-ին ԱԺ նիստերի փոքր դահլիճում տեղի ունեցավ խորհրդարանի հանձնաժողովների ու խմբակցությունների ընդլայնված նիստ՝ կառավարության լիազոր ներկայացուցիչների մասնակցությամբ:

Նիստը բացելով ֆինանսաբյուջետային հանձնաժողովի նախագահ Մայոր Դանիելյանը նշեց, որ բյուջեի քննարկումը թեւակոխել է վերջնական փուլ, եւ այս վերջին նիստը նպատակամղված է քննարկել այն բոլոր առաջարկությունները, որոնք արվել են մինչ այդ ԱԺ հանձնաժողովների կողմից: Այս կարճ նախաբանից հետո նա խումբը տրամադրեց ԼՂՀ էկոնոմիկայի եւ ֆինանսների նախարար Սպարտակ Թեւոսյանին, որի մոտ հավաքված են այդ բոլոր առաջարկությունները:

Ս. Թեւոսյանը տեղեկացրեց, որ 2003 թ. բյուջեի վրա իրենք աշխատել են դեռեւս անցյալ տարվա օգոստոսից: Նա խոստովանեց, որ որոշ առաջարկություններ կառավարությունը հիմնականում ընդունել է: Մասնավորապես, զինվորականների տրանսպորտային ծախսերի ավելացման, ԱԻՎ-ի հանդերձանքի ֆինանսավորման, առաջին ատյանի դատարանի նյութատեխնիկական բազայի ամրապնդման, պահուստային ֆոնդի հաշվին վառելիքի անձեռնմխելի ֆոնդ ստեղծելու վերաբերյալ առաջարկությունները դրական լուծում կստանան: Իսկ, ահա, կառավարության պահուստային ֆոնդը 50 մլն դրամով կրճատելու վերաբերյալ պատգամավորների առաջարկությունը նա անընդունելի համարեց, գտնելով, որ առանց այն էլ նախորդ երկու տարում պահուստային ֆոնդը զգալիորեն կրճատվել է: 300 մլն դրամ պահուստային ֆոնդը նա համարեց միանգամայն նորմալ չափ:

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը համաձայնություն հայտնելով միջին մասնագիտական հաստատությունների ստեղծման անհրաժեշտության հարցում, պարզաբանման կարգով նշեց, որ այսօրվա դրությամբ Մարտունիում գործում է մեկ պրոֆտեխուսումնարան, որը կարող է իբրեւ ռեգիոնալ արհեստագործական դպրոց ծառայել նաեւ Հադրութի շրջանի համար: Իսկ Ստեփանակերտ քաղաքում, նրա խոսքերով, գյուղատնտեսական քոլեջի բազայի վրա կարելի է ստեղծել նմանատիպ հաստատություն: Խնդիրն այն է, որ դեռեւս հստակեցված չէ, թե ինչ մասնագիտություններ պետք է ընդգրկվեն պետպատվերի շրջանակներում: Ս. Թեւոսյանը նպատակահարմար գտավ այս գործում ներգրավել նաեւ մասնավոր ձեռներեցներին, որոնք նույնպես կարող են անհրաժեշտ մասնագետների պատրաստման պատվերներ տալ:

Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը անհիմն համարեց պետբյուջեից Արցախի գրական մամուլին հասկացվող ֆինանսական միջոցները բույսերի պաշտպանությանը վերաուղղելը, ինչը պնդել են մի խումբ պատգամավորներ: Միեւնույն ժամանակ նա գտավ, որ ոչ կառավարական լրատվամիջոցների սուբսիդավորման հարցը եւս պետք է լուծվի, որի համար կամ պետք է ընդունվի օրենք, կամ էլ կառավարության կողմից համապատասխան կարգ մշակվի: Մասնավորապես նաեւ՝ հանրային հեռուստատեսության բյուջեն եւս 6 մլն դրամով հավելելու առաջարկությունը նա գտավ լուծելի, սակայն նա այդ հարցը հնարավոր համարեց հանրապետության նախագահի համապատասխան հրամանագրի ստորագրումից հետո:

Պատգամավորների հաջորդ առաջարկությանը՝ կապիտալ շինարարության ծրագիրը ներկայացնել բյուջեի հետ, բացասական պատասխան տվեց փոխվարչապետ Յուրի Ղազարյանը, պատճառաբանելով, որ ֆինանսավորվում են ոչ թե շինօբյեկտները, այլ ոլորտները, ուստի այդ ծրագրերը հետագայում շուրջ 70 տոկոսով հաճախ փոխվում են:

Խորհրդարանի ՀՅԴ խմբակցության ներկայացուցիչների պահանջը՝ պետբյուջեի հաշվին 200 մլն դրամ հասկացնել գիտական առաջավոր տեխնոլոգիաների ներդրմանը, նույնպես առարկություն գտավ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի կողմից: Սկզբունքորեն ընդունելով առաջարկության կարեւորությունը, Ս. Թեւոսյանը միաժամանակ նշեց, որ կառավարությունը նման ծրագրեր դեռեւս չի մշակել, իսկ կոնկրետ միջոցներ դրանց համար, գոնե այս տարվա կտրվածքով, չկան:

Այնուհետեւ կառավարության լիազոր ներկայացուցիչներին հարցեր տրվեցին խորհրդարանի հանձնաժողովների անդամների եւ պատգամավորների կողմից: Դրանք հիմնականում ներառում էին այն խնդիրները, որոնք ընդգրկված են առաջարկությունների շրջանակներում:

Խորհրդարանի եւ գործադիր իշխանության ներկայացուցիչների միջեւ փոքրիկ վիճաբանություն եղավ կապված ԱԺ կողմից «Տարվա լավագույն լրագրող» մրցանակաբաշխության համար նախատեսված լրացուցիչ 185 հազար դրամի հասկացման հետ: Այս առնչությամբ կառավարության ներկայացուցիչը նշեց, որ նման գումար խորհրդարանը կարող է նախատեսել նաեւ իր ներքին ռեսուրսների հաշվին, ինչը ԱԺ նախագահը տարակուսանքով ընդունեց: Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարը իր բացասական վերաբերմունքը պատճառաբանեց այն հանգամանքով, որ ԱԺ նախահաշիվը միշտ էլ լրիվ ընդունվել է, եւ վերոհիշյալ գումարի ընդգրկումը հազիվ թե կառավարությունում մերժվեր:

Առաջարկությունների քննարկումն, անշուշտ, շատ հարցերի սպառիչ պատասխան տվեց, ինչը հունվարի 16-ի ԱԺ լիագումար նիստի աշխատանքները, որտեղ կքննարկվի պետբյուջեն, համեմատաբար սահուն կդարձնի: Այդուհանդերձ, մնացին հարցեր, որոնք այդպես էլ փոխհամաձայնություն չգտան օրենսդիր եւ գործադիր իշխանությունների ներկայացուցիչների միջեւ: Դրանց լուծումը ակնկալվում է արդեն վաղը:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

ԲՆԱՊԱՀՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

«Հայաստանում անապատացման դեմ պայքարի գործողությունների ազգային ծրագրի» շնորհանդեսը «Մետրոպոլ» հյուրանոցում

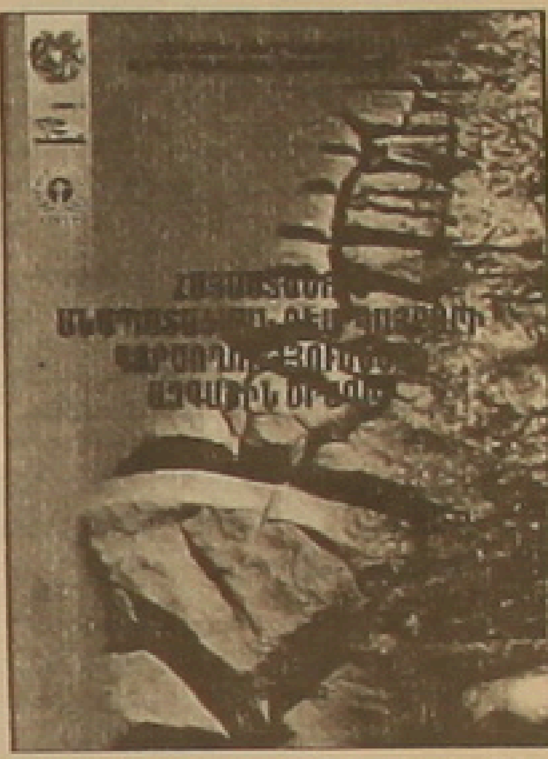

Անապատացման դեմ պայքարը երկիր մոլորակի գլոբալ էկոլոգիական հիմնախնդիրներից է: Հայաստանն իր աշխարհակլիմայական պայմաններից ելնելով՝ նույնպես ենթարկվում է անապատացման եւ մեծ վնասներ է կրում հատկապես հողային ռեսուրսների կազմալուծման, կենսաբազմազանության ու կենսապաշարների աղքատացման եւ, որպես հետեւանք, բնակչության սոցիալական վիճակի վատթարացման առումով: Ուստի հանրապետության համար անապատացման դեմ պայքարը դարձել է ռազմավարական նշանակության հիմնախնդիր, որի մեղմացումը եւ կանխարգելումը երկրի կայուն զարգացման երաշխիքներից մեկն է, իր ելույթում նշեց բնապահպանության նախարար Վարդան Այվազյանը:

Մեր երկիրը, ինչպես Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի անցումային փուլում գտնվող բոլոր պետությունները, ունի բազմաթիվ սոցիալական պրոբլեմներ, որոնց անբավարար վիճակը լուրջ սպառնալիք է շրջակա միջավայրի պահպանության ու բնական պաշարների արդյունավետ օգտագործման համար: Հայաստանում անապատացման գործընթացների վերլուծությունը հնարավորություն է տվել ստանալ անապատացման ենթարկվող տարածքների պատկերը՝ հանրապետության տարածքի շուրջ 24,353 քառ. կիլոմետրը կամ 81,9 տոկոսը ենթարկված է տարբեր աստիճանի անապատացման, ընդ որում, խիստ ազդեցության ենթարկված տարածքները կազմում են ՀՀ ընդհանուր տարածքի 26,8 տոկոսը, ուժեղ՝ 26,4 տոկոսը, միջին աստիճանի անապատացված է 19,8 տոկոսը եւ թույլ՝ 8,8 տոկոսը:

Նախկինում ՀՀ տարածքի 40 տոկոսը պատված է եղել անտառներով, իսկ այժմ կլիմայի փոփոխության եւ մարդածին ազդեցության պատճառով բնական անտառները կազմում են 10 տոկոս (հանրապետության ընդհանուր տարածքի): Վերը նշված եւ մի շարք այլ փոփոխություններ մտահոգեցին բնապահպանության նախարարությանը եւ 1999 թ. ձեռնամուխ եղավ մշակելու Հայաստանում անապատացման դեմ պայքարի գործողությունների ազգային ծրագիր, որին օժանդակեց ՄԱԿ-ի Շրջակա միջավայրի պահպանության ծրագիրը (UNEP) եւ ՄԱԿ-ի «Անապատացման դեմ պայքարի» կոնվենցիայի քարտուղարությունը:

ՀՀ կառավարության 28.03.2002 թ. արձանագրային որոշմամբ հավանության է արժանացել այդ ծրագիրը, որը նախատեսվում է իրականացնել առավել որոշակի եւ հստակ ժամկետներում հանրապետության սոցիալ-տնտեսական զարգացման տարեկան եւ հեռանկարային ծրագրերի շրջանակներում, ըստ ոլորտների, ֆինանսավորման չափերի ու աղբյուրների: Ծրագիրն իր արտացոլումն է գտնելու ՀՀ տարեկան բյուջեում, համայնքների բյուջեներում, ինչպես նաեւ դոնոր պետությունների եւ միջազգային կազմակերպությունների հետ կնքված պայմանագրերում:

«Անապատացման դեմ պայքարի...» ծրագրի շնորհանդեսին ներկա էին նախարարներ, ԱԺ պատգամավորներ, հասարակական կազմակերպությունների շահագրգիռ ներկայացուցիչներ, նաեւ կոնվենցիայի գործադիր քարտուղար Համմա Արբա Դիալլոն, Հայաստանում ՄԱԿ-ի մշտական համակարգող եւ ՄԱԿ-ի զարգացման ծրագրի հայաստանյան գրասենյակի մշտական ներկայացուցիչ Ջոյել Բուտրոն, գիտնականներ եւ հյուրեր: Պրն Դիալլոն ողջունեց ծրագիրը եւ նշեց. «18 երկրների ներկայացրած ծրագրերից միայն չորսին իրավունք տվեց անդամակցելու կոնվենցիային, այդ թվում նաեւ Հայաստանին՝ առաջնահերթության սկզբունքով: Ծրագիրը կլինի մեր անմիջական հսկողության տակ»:

«Անապատացման դեմ պայքարի...» ազգային ծրագրի հեղինակային կազմը, ծրագրի ղեկավար՝ Աշոտ Վարդեւանյան, պատ. խմբագիր՝ Սամվել Բալոյան, խորհրդատու՝ Նունե Դարբինյան, եւ մի քանի տասնյակ գիտնականներ մանրակրկիտ ուսումնասիրությունների արդյունքները ներկայացրել են ծավալուն գրքում, որը կազմված է չորս գլխավոր մասերից, 7 գլուխներից եւ 70 ենթագլուխներից:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Կոմունալ աղետի դասերը

Սկիզբը էջ 1

Այսօր նույն սայլին լծված քաղաքային տնտեսության տարբեր կառույցները փորձում են եղածի մեղքը մեկը մյուսի վրա բարդել: Ջրմուղը մեղադրվում է, որովհետեւ նման իրողության հավանականությունը զանց առնելով, սուղ գրաֆիկով է իրականացնում ջրամատակարարումը: Ջրմուղի իրավասուներն էլ պատահածի պատճառը համարում են ձմռան նախապատրաստական միջոցառումների բացակայությունը: Իրականությունն այն է, իհարկե, որ մեզանում հեռահար, բայց հավանական նման իրողությունների ժամանակ (հավանական՝ նկատի առնելով քայքայված, մաշված կոմունիկացիոն ցանցը) տարբեր ոլորտների սպասարկումն իրականացնող ճյուղերի համաձայնեցված գործողությունների ծրագրեր երբեւէ չեն նախատեսվում: Ամեն մեկը գործում է սեփական հաշվարկներով, հաշվի չառնելով մյուսի շահերը:

Ինչեւէ, կոմունալ աղետի ժամանակ այդ կառույցները ստիպված եղան միաբանվել, եւ համատեղ գործողությունների արդյունքում այսօր արդեն վերականգնվել են 970 մուտքագիծ, 579 կոյուղագիծ, 809 ջրի խողովակ, 214 աղբամուղ, 19 ջերմային ցանց:

Կորուստների ֆինանսական հաշվարկներ դեռ չեն եղել: Բայց պարզ է, որ դրանք պատկառելի գումարներ կկազմեն: Եթե չլիներ տեղական իշխանությունների չարդարացված լավատեսությունը, եթե պարզապես ցանկություն լիներ կանխատեսելու, եթե չկայացած համատիրությունների վրա նրանց ուժերից վեր բեռ չբարդվեր, այսօր գուցե այդ գումարները ծախսվեին նույն համակարգը նման աղետներից ապահովագրելու համար: Եվ անհամեմատ ավելի քիչ ծախսերով կարելի էր շրջանցել փորձանքը:

Ձմեռային եղանակը շարունակում է տարօրինակություններ դրսեւորել՝ մերթ ցուրտ, մերթ՝ տաք:

Վթարների բեռից հազիվ թեթեւացած համայնքներում նոր-նոր փորձում են հնարավոր նոր վթարները դիմագրավելու ծրագրեր կազմել: Հիմնական շեշտադրումը դրվելու է ջերմամեկուսացումների վրա: Սակայն անդուռ, անլուսամուտ նկուղներն ու մուտքերը տաքացնելու համար մեծ միջոցներ են պետք: Ապակիները շատ թանկ են, եւ ենթադրվում է դրանք պոլիէթիլենային թաղանթով փոխարինել: Կձեռնարկվեն նաեւ խողովակաշարերը տաքացնելու միջոցառումներ՝ ով ինչպես կարող է՝ սովորական կտորեղենով դրանք փաթաթելուց մինչեւ ջերմամեկուսիչ նյութի օգտագործումը: Բայց կոմունալ աղետի ամենամեծ դասը գուցե լինի ձմռան նախապատրաստական աշխատանքների հանդեպ առավել լրջմիտ վերաբերմունքի ցուցաբերումը:

Կտրված ամեն ծառի համար՝ 120-150 հազ. դրամ տուգանք

Անցած տարվա դեկտեմբերին վարչական օրենսգրքում կատարված փոփոխությունների համաձայն ապօրինի հատված ամեն ծառի դիմաց տուգանքը կազմում է 120-150 հազ. դրամ: Առաջներում ընդամենը 1000 դրամ էր, ինչն օրինախախտները հաճույքով վճարում էին: Զանցանքի այս ձեւը բավական լայն տարածում ունի եւ մարզերում, եւ մայրաքաղաքում: Լոկ տեսականորեն կարելի է ենթադրել, որ օրինախախտումները նույն ծավալով շարունակվելու դեպքում բյուջե մեծ մուտքեր կարող են լինել: Սովորաբար դրանց հեղինակները տանիք ու դիրքեր ունեցող փողատերեր են: Սրճարաններ, հյուրանոցներ ու բենզակայաններ կառուցելու տենդը կանաչ տնկարկների իսկական սպանդի սկիզբ դրեց: Վառ օրինակը քաղաքաշինական այդպիսի ծրագրերից մեկի զոհ Իտալական փողոցի ծառերն են: Չնայած կառուցապատումների ժամանակ ծառահատումներն արգելվում են, շինարարության հեղինակները շարունակաբար շրջանցում են այս կարեւոր պահանջը՝ վարձակալած կամ սեփականաշնորհած հողատարածքում ձեռնարկելով այն, ինչ խելքներին փչում է: Քաղաքապետարանի բնապահպանական վարչության պետ Ռոմիկ Կոսեմյանի համոզմամբ, օրենքի այս կտրուկ խստացումը հույս է ներշնչում, որ ծառահատումների ծավալը միանգամից կնվազի: Իսկ եթե, այնուամենայնիվ, օրինախախտումն արդեն եղել է, դրա հեղինակ սովորական քաղաքացին կամ իրավաբանական անձը պարտավոր է փոխհատուցել հատված ծառերի թվով կամ կրկնակի չափով նոր կանաչ գոտու հիմնումով:

Կ. Դ.

Կնպաստի հողի արդյունավետ կառավարմանը

Եվրամիության ֆինանսավորմամբ Շվեդիայի եւ Ֆինլանդիայի հողի հանութագրական ազգային ծառայությունների հետ համատեղ Հայաստանում կիրականացվի 200 հազար դոլար արժողությամբ ծրագիր, որի նպատակն է նպաստել հողի ճիշտ եւ արդյունավետ կառավարմանը: Ինչպես նշեց ՀՀ անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի նախագահ Մանուկ Վարդանյանը, որը հայկական կողմից համապատասխան հուշագիրը ստորագրեց, այս դրամաշնորհին ուղղվելու է հողային ռեսուրսների կառավարման համակարգը եվրոպական չափանիշներին առավելագույնս համապատասխանեցնելուն: Այդ նպատակով ուսումնասիրվելու է անշարժ գույքի կադաստրի ավտոմատացված համակարգը, մշակվելու են փորձնական ծրագրեր մարզային եւ համայնքային մակարդակներում, անհրաժեշտության դեպքում առաջարկվելու են օրենսդրական դաշտի բարելավումներ: Մանուկ Վարդանյանն այս ծրագիրը կարեւոր համարեց այն առումով, որ եւս մեկ անգամ կվերլուծվի համակարգի վիճակը: Նա նաեւ հայտնեց, որ նման ծրագրեր Եվրամիությունը սովորաբար իրականացնում է այդ կառույցին անդամագրվելու հավակնորդ երկրներում, եւ Հայաստանն առաջինն է ոչ այդպիսի երկրներից, որտեղ նման ծրագիր է իրականացվելու:

Եվրամիության կողմից հուշագիրը ստորագրած Շվեդիայի հողի հանութագրական ծառայության տարածաշրջանային տնօրեն Օկե Օլսոնն իր հերթին այն կարծիքը հայտնեց, որ Հայաստանի անշարժ գույքի կադաստրի համակարգը զարգացած համակարգ է, ինչը թույլ է տալիս նման ծրագրեր իրականացնել: Անդրադառնալով եվրոպական չափանիշներին այդ համակարգը համապատասխանեցնելուն, նա նաեւ նշեց, որ ապագայում Հայաստանի՝ եվրոպական միությանն անդամագրվելու ժամանակ այս ծրագիրը կհանդիսանա կարեւոր բաղադրամաս:

Ա. Մ.

Ամէն անգամ, որ քաղաքական կայունութեան մթնոլորտ մը կը ստեղծուի Հայաստանի մէջ, զայն զատորոշելով շրջանի միւս հանրապետութիւններէն, անպայման աղտ մը կը յառաջանայ թունաւորելու համար մթնոլորտը:

Այս անգամ եւս կրկնուեցաւ այդ երեւոյթը. անմիջապէս որ յստակ դարձաւ, թէ նախագահական յառաջիկայ ընտրութեանց մէջ անխուսափելի մակարդակի մը կը հասնէր Ռոբերտ Քոչարեանի ընտրութիւնը՝ մութին մէջ գործող ուժեր սեղմեցին ատրճանակին բլդակը,

մեղ» ուրիշ մեկնաբանութիւն մըն ալ այն է, թէ ան զոհ գացած է անձնական հաշիւներու կամ ֆինախնդրութեանց:

Սակայն տիրող կարծիքը այն է, թէ այդ սպանութեան ետին կան քաղաքական լուրջ հաշիւներ: Արդարեւ, շահագրգիռ կողմեր կան Հայաստանի մէջ եւ անոր սահմաններէն դուրս, որպէսզի Հայաստանի նախագահական ընտրութիւնը չկայանայ խաղաղ ու ժողովրդավարական պայմաններու ներքեւ: Այդ մութ ուժերուն հաշիւը այն է, որ նման սպանութիւն մը, այն ալ՝ ճիշդ տօնական օրերու նախօրէին,

սառը պատերազմը, ինչ որ շատ նշանակալից դարձաւ աշխարհի ճակատագրին համար: Երկբեւեռ քաղաքական աշխարհի մը մէջ միշտ հնարքը կար հաւասարակշռութիւն ստեղծելու եւ գերպետութիւնները միջազգային օրէնքի սահմաններուն մէջ պահելու: Սակայն միաբեւեռ աշխարհի մը մէջ, միայն Վաշինգտոնի իշխանաւորներուն սահմանուած է վարկանիշ տալ որեւէ երկրի քաղաքականութեան եւ համապատասխանօրէն վարձատրել կամ պատժել տուեալ երկրի իշխանաւորները: ՄԱԿ-ի նախկին ընդհանուր քարտուղարը՝

ու փոխարինուեցաւ արիւնարբու Պինոչետով, որ 18 տարի արիւնով ու բռնութեամբ կառավարեց երկիրը: Չիլիի խռովութիւնները սկսան վարձուած գործակալներու ընդհանուր գործադուլով՝ յանգելու համար պետական հարուածի մը:

Այսօր միեւնոյն երեւոյթը կը կրկնուի Վենեսուելայի մէջ, որովհետեւ Չաւէզ անխոհեմութիւնը ունեցած էր այցելելու Իրան, Իրաք եւ Լիբիա իր ընտրութեան վաղորդայնին. երկիրներ, որոնք կը գտնուին Վաշինգտոնի սեւ ցանկին վրայ: Եւ այսօր Չաւէզ իր անխոհեմութեան գինը կը վճարէ իր երկրին մէջ յառաջա-

նան ձեռք առնել աւելի փոքր երկիրներու ճակատագիրը, միշտ հաւատալ տալով, թէ կատարուածները ներքին տարողութեամբ տեղական տագնապներ են:

Հայաստանի պարագային ընդդիմութիւնը կրնայ լաւագոյն պարագային պատշաճ դիմակ մը ծառայել դուրսէն սարքուող սեւ սադրանքին համար: Քաղաքական կամ մաֆիական սպանութիւնները շատ սովորական առօրեայ երեւոյթներ են Ռուսաստանի համար, ինչպէս նաեւ խորհրդային նախկին հանրապետութեանց համար, մանաւանդ Կովկասի մէջ:

Քաղաքական մթնոլորտը կը պղտորի Հայաստանի մէջ

Տիգրան Նաղդալյանի սպանությունը ցնցեց նաեւ սփյուռքահայ հասարակական կարծիքը. եւ ինչպես Հայաստանում, այնպես էլ սփյուռքում մամուլն առաջ քաշեց տարբեր վարկածներ՝ տրամաբանականից մինչեւ անհեթեթություն: Ստորեւ արտատպվող հոդվածը, որը պատկանում է ամերիկահայ ճանաչված մտավորական Երվանդ Ազատյանի գրչին, հարցին փորձում է մոտենալ բոլորովին տարբեր՝ արտաքին դավադրության տեսանկյունից:

զգեստներով հանրային հեռուստատեսութեան եւ ռադիոյի խորհուրդին նախագահը՝ Տիգրան Նաղդալեանը:

Դժուար է հաւատալ, թէ հայ մը կամ հայեր կրնան այնքան ստորանալ, որ դիմեն այդպիսի հայրենադաւ արարքի մը: Հետեւաբար անհաւանական պէտք չէ նկատել, որ դաւին ետին գտնուող կապերը կրնան դուրս երկարիլ Հայաստանի սահմաններէն, յանգելու համար կարգ մը մեծ ու փոքր պետութեանց մայրաքաղաքները:

Թէեւ պիտի գտնուին հակաքոչարեանական ախտով վարակուած մարդիկ, որոնք հազար աղբիւրէ պղտոր ջուր հայթայթելով, այս դէպքին ալ մեղքը պիտի ջանան փաթթել նախագահին վզին՝ որքան ալ ծիծաղելի թուի, որ նախագահը ցանկայ չէզոքացնել իր ամէնէն ջերմ պաշտպաններէն մէկը: Պիտի տրուին այդ մեկնաբանութիւնները, որովհետեւ մարդիկ կան հայ մամուլի մէջ, որ կորսնցուցած են ծիծաղելի դառնալու զգացումը: Հայաստանի քաղաքական շրջանակներուն մէջ տարբեր մեկնաբանութիւններ կը տրուին Նաղդալեանի սպանութեան. անոնց ամէնէն անմեղներն են թէ՝ յայտնի լրագրողը կրնայ զոհ գացած ըլլալ առեւտրական կամ դրամական հաշիւներու, որովհետեւ իր ղեկավարած մարմինը մեծ գումարներու գործառնութեանց մէջ եղած է: Նոյնքան «ան-

աւելի զգօն վիճակի մը մէջ պիտի դնէ իշխանութիւնները, որոնք գործի պիտի լծեն ապահովութեան ուժերն ու այլ գործակալութիւնները՝ առաջքն առնելու համար նման այլ խռովութեանց. այն ատեն կարելի է վայնասունը փրցնել եւ հրաւիրել աշխարհի մամուլն ու քաղաքական դիտորդները՝ «վկայելու» համար, որ կ'ոտնակոխուին Հայաստանի մէջ մարդկային իրաւունքները, քաղաքական ազատութիւնները եւ թէ ոստիկանական սարսափի մթնոլորտ մը ստեղծուած է երկրին մէջ:

Այս ոճրային արարքը առաջին հերթին լեզու հանած է թուրքերն ու ադրբեջանցիները, թէ տեսէք ինչեր կը պատահին ձեր երկրին մէջ. արդէն «Թրքական ֆորում»-ի խմբագիրը այս օրերուն յօդուած մը հրապարակած է համացանցի (ինտերնետ) մէջ, վկայակոչելով Նաղդալեանի սպանութեան պարագան, թէ հայերը ի՞նչ իրաւունք ունին այլ երկիրներու քաղաքական մթնոլորտին մասին խօսելու, երբ «այսպիսի քաղաքական ոճիրներ կը պատահին ձեր երկրին մէջ»:

Խորհրդային Միութիւնը յաղթական դուրս ելաւ բոլոր տաք պատերազմներէն, սակայն կորսնցուց

Բուտրոս Ղալին իր վերջին գիրքին մէջ դիպուկ կերպով կը նշէ, թէ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը կարիքը չունի արտաքին քաղաքականութեան. այս հաստատումին եզրակացութիւնը այն է, որ Ամերիկան զինու զօրութեամբ կամ տնտեսական պատիժի սպառնալիքով կրնայ իր կամքը պարտադրել որեւէ երկրի, հետեւաբար կարիքը չունի քաղաքական նրբութիւններով զբաղելու:

Այսպիսի քաղաքական մթնոլորտի մը մէջ անհաւատալիօրէն հեշտ դարձած է որեւէ փոքր երկրի ներքին կեանքը խռովել՝ առաջին իսկ պատրուակին:

Անոնք, որոնք հետեւեցան CNN-ի «Սառը պատերազմը» (Cold war ecries) կրցան հաստատել, հեղինակներու իսկ վկայութեամբ, թէ ժամանակին ինչպիսի ոճիրներ ու քաղաքական դաւադրութիւններ սարքուած են Հարաւային Ամերիկայի մէջ, «յանուն ժողովրդավարութեան» բռնատիրութիւններ հաստատելով: Յատկանշական է մանաւանդ պարագան Չիլիի, ուր ժողովրդավարական քուէներով ընտրուած Սալվատոր Ալենդէն տապալեցաւ Հենրի Քիսինջերի ծրագիրով

գած արհեստական տագնապով:

Սակայն Ամերիկան առանձին չէ այս գործելակերպին մէջ. գրեթէ բոլոր երկիրներն ալ իրենց տարողութեան չափով կը հակակշռեն կամ կը խռովեն իրենց համար շահեկանութիւն ներկայացնող երկիրներուն ներքին կեանքը: Օրինակի համար, ամէն անգամ, որ նախագահ Շեւարդնաձէ կը փորձէ իր երկրէն դուրս հանել ռուսական ռազմակայանները՝ կա՛մ Աբխազիոյ անջատողական կռիւները կը բորբոքին եւ կամ ալ մահափորձ մը կը կատարուի Վրաստանի նախագահին դէմ: Նոյնպէս, ամէն անգամ երբ Ալիեւ մերձեցում մը կատարէ Արեւմուտքին, Ադրբէյջանի մէջ կա՛մ պետական հարուածի փորձ մը տեղի կ'ունենայ եւ կամ ալ փոքրամասնութեանց խլրտումները կը սկսին: Ոմանք գուցէ մտածեն, թէ քաղաքական այս անցուդարձերը եւ դաւադրութեանց վարկածները (conspiracy theories) ի՞նչ կապ ունին Հայաստանի կացութեան հետ: Պիտի ըսենք՝ շատ սերտ: Այս բոլորը ցոյց կու տան, թէ ինչպէս մեծ պետութիւնները եւ իրենց կարգին նաեւ շրջանային միջակ պետութիւնները ինչպիսի միջոցներով կր-

Հայաստան համեմատաբար զերծ է նման յաճախականութիւններէ, սակայն երբ նման արարքներ կը դպին մեր ազգային եսին, հակամէտ կը դառնանք երեւոյթներուն տալու իրենց կշիռէն աւելի մեծ տարողութիւն մը:

Այսուհանդերձ, Տ. Նաղդալեանի սպանութիւնը քաղաքական հեռահաս անդրադարձներ ունեցող վտանգաւոր երեւոյթ մըն է: Անիկա ախտանշական արտայայտութիւնն է աւելի մեծ դաւադրութեան մը, որուն գլուխը պէտք է միայն փնտռել այլուր:

Այսպիսի սպանութեանց պարագային, նոյնիսկ երբ ոճրագործները ձերբակալուին՝ տակաւին ասիկա չի նշանակեր, որ բուն դաւադիրները յայտնաբերուած են: Օրինակը մէջտեղն է. Հոկտեմբեր 27-ի ոճրագործները բանտարկուած են, սակայն զիրենք գործի լծողները կը մնան անյայտ:

Իսկ Նաղդալեանի պարագային պէտք է խորհիլ, թէ ո՛ր երկրին կամ ո՛ր ուժերուն ձեռնտու է խափանել Հայաստանի նախագահական ընտրութիւնը:

Ոճրագործը միշտ չէ, որ գլուխն է դաւադրութեան, լաւագոյն պարագային կրնայ դառնալ անոր պոչը…

Խմբագրական
ՌԱԿ Կալիֆոռնիայի պաշտօնաթերթ
«Նոր օր» շաբաթաթերթի
Լոս Անճելըս

Նախագահական ընտրությունների անալիզատոր

«Մեռնող աստղերին» փոխարինում են նորերը

Այսպիսով նախագահի 15 թեկնածուներից ասպարեզից դուրս եկան 3, ավելի ճիշտ՝ չորս թեկնածուներ, որոնցից առնվազն երեքի ոչ մասնակցությունն ընտրություններին, ոչ էլ դրանցից դուրս գալը որեւէ ազդեցություն չունեն քաղաքական գործընթացների վրա: Բոլոր սոցիոլոգիական հարցումները վկայում են, որ անգամ մասնակցության դեպքում ե՛ւ Արշակ Սադոյանը, ե՛ւ Պետրոս Մակեյանը, ե՛ւ Պարույր Հայրիկյանը միասին չէին կարող անգամ հուսալ ընտրողների 1 տոկոսի ձայնը, իսկ 10 հազար դոլար ընտրագրավ կորցնելն այդ պարագայում, մեղմ ասած, այդքան էլ դյուրին չի կարող լինել վերջիններիս համար: Այս թեկնածուների վիճակն այն աստիճանի թշվառ կարելի է համարել, որ քաղաքական «շուկայում» նրանց «գինը» գրեթե զրոյական է, եւ նրանք ոչ միայն չեն ընկալվում հասարակության կողմից, այլեւ չեն արժեւորվում մյուս թեկնածուների համար: Բանն այն է, որ նրանք քաղաքական վերնաշերտին այլեւս պետք չեն, նրանք էլեկտորատ չունեն, կորցրել կամ երբեւէ չեն ունեցել լիդերի հատկություններ: Իսկ այդ պարագայում նրանք մյուսներին քաղաքական պայմանավորվածությունների համար բանակցությունների սեղանին ոչինչ դնել չեն կարող: Եվ դա շատ լավ գիտակցում են հենց ընտրապայքարը լքած թեկնածուները: Հակառակ դեպքում անհնար կլիներ պատկերացնել, ասենք, Արշակ Սադոյանին... Ռ. Քոչարյանին իր հավանական սատարման մասին ակնարկներ անելիս, ինչը բոլոր ռեսուրսների սպառված լինելու մասին է միայն խոսում:

Այս տեսակետից թերեւս անհաջող քաղաքական տրյուկ էր նաեւ ընտրագրավը չհավաքելու Սադոյանի բարձրագրված աղմուկը, որով ուղղակիորեն հաստատեց, որ ինքը գործարար շրջանակների կողմից անգամ համարվում է անլուրջ թեկնածություն եւ ամենակարեւորը՝ որպես տապալված քաղաքական գործիչ:

Նույնը կարելի է կրկնել Պետրոս Մակեյանի մասին, որը գործարարների փոխարեն, թերեւս, ակնկալում էր նախկինների օժանդակությունը, ինչն այդպես էլ չստացավ՝ փաստորեն հենց յուրայինների կողմից եւս անլուրջ, անհեռանկարային գործիչ համարվելու պատճառով: Սակայն բոլոր թեկնածուների մեջ Մակեյանը թերեւս միակն է, եւ հույս ունենանք՝ այդպես էլ կլինի, որն ընտրապայքարից դուրս գալու համար ընտրեց բարոյական նորմերը տրորելու, լրագրողի սպանությունը շահարկելու ճանապարհը: Այս հանգամանքը, սակայն, որքան էլ անընդունելի, այնուամենայնիվ, վկայում է իր իրական կշիռը գիտակցելու Մակեյանի գիտակցության մասին:

Ի տարբերություն երկու նախորդ նախկին թեկնածուների, Պարույր Հայրիկյանը կարողացավ հիմնավորել ընտրապայքարը թողնելու իր որոշումը: Նա պարզապես հայտարարեց, թե քանի որ իր շուրջը քաղաքական ուժերին համախմբել եւ նախընտրական դաշինք ստեղծել չհաջողվեց, ապա ինչպես եւ խոստացել էր նախօրոք, աննպատակահարմար է համարում նախագահի աթոռի համար իր հետագա պայքարը: Քաղաքական եւ բարոյական իմաստով Հայրիկյանի քայլը ինչ-որ տեղ անգամ ամրապնդում է նրա դիրքերը քիչ թե շատ գաղափարական քաղաքական ուժերի դաշտում: Սակայն առաջին հարցը, որն առաջանում է Հայրիկյանի պարագան դիտարկելիս, հետեւյալն է. ինչո՞ւ ոչ ոք չցանկացավ միանալ Հայրիկյանին, ինչո՞ւ նրա քաղաքական կշիռը նման անկում ապրեց, ինչո՞ւ իրենց ուսերի վրա Հայաստան բերող ժողովուրդն այս գործչին այլեւս չի վստահում:

Այս հարցադրումները մի կողմից պատասխաններ են պահանջում, մյուս կողմից՝ պարզորոշ վկայում են, որ Հայրիկյանն ինքը վերջապես հասկացավ, որ ոչ քաղաքականության եւ ոչ էլ հասարակության մեջ ինքն այլեւս պահանջարկ չունի:

Բոլորովին այլ է իրավիճակն ընտրապայքարը լքելուն միտված նախկին արտգործնախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանի պարագան: Ի տարբերություն մյուսների, վերջինս ոչ միայն չի կորցրել իր քաղաքական կշիռը, այլեւ իրավական հարթության վրա բարձրացված նրա քաղաքական նկրտումները վկայում են, որ Հովհաննիսյանը շատ հեռատես քաղաքականություն է վարում եւ մյուս թեկնածուների մեջ էլեկտորատի կտրվածքով լուրջ հետաքրքրություն է ներկայացնում: Այսօր այդ թեկնածուներն ամեն ինչ կարող են անել տեղեկանալու համար, թե ինչպես է կողմնորոշվելու Րաֆֆի Հովհաննիսյանի ընտրազանգվածը նրա ասպարեզից հեռանալու դեպքում: Այս իմաստով շատ ավելի կարեւորվում է, թե ինչ կուրս կորդեգրի ինքը՝ Հովհաննիսյանը մյուս թեկնածուների առումով, կարճ ասած, իրենցից մեկին (եւ որին) կպաշտպանի՞ արդյոք, թե՞ կնախընտրի պահպանել ռեսուրսները մյուս ընտրությունների համար: Ցանկացած դեպքում դատական պրոցեսները Րաֆֆի Հովհաննիսյանն արդեն իսկ փորձում է ծառայեցնել քաղաքական նպատակներին, որոնց դրսեւորումները, թերեւս, ի հայտ կգան հետագայում:

Րաֆֆի Հովհաննիսյանն, ըստ էության, կրկնում է Կարեն Դեմիրճյանի մարտավարությունը: Վերջինս, միանգամից մտնելով քաղաքական հարթություն, 1998 թ.-ին մասնակցեց նախագահական ընտրություններին, այնուհետեւ իր պարտության մեջ իշխանությունների սկզբնական շրջանում մեղադրելուց հետո ձեռնամուխ եղավ նոր քաղաքական ուժի՝ ՀԺԿ-ի ձեւավորմանը, իսկ մեկ տարի հետո նրա գլխավորած կուսակցությունը խորհրդարանական մեծամասնության մի թեւն էր արդեն: Եթե Րաֆֆի Հովհաննիսյանը եւս այս տակտիկան է ընտրել, ապա արդեն 2007 թ. նա ակտիվորեն, որպես քաղաքական ուժ կմասնակցի խորհրդարանական ընտրություններին:

Ինչեւէ, երբ մյուս թեկնածուների դեպքում միանշանակ կարելի է խոսել քաղաքական ռեսուրսների սպառվածության եւ դրա հետեւանքով քաղաքական պայքարին այլեւ չդիմակայելու, դիմադրողականությունը կորցնելու, պայքարից դուրս մնալու մասին: Րաֆֆի Հովհաննիսյանն ընդհակառակը, նոր լիցքեր է հավաքում, եւ դրանք կարտահայտվեն հետագայում: Այս ծայրահեղ տարբեր երեւույթները վկայում են, որ ներկայիս նախագահական ընտրությունները նաեւ լիդերների անալիզատորի դեր են կատարում. ակտիվ քաղաքականությունից դուրս են մղվում նախկին լիդերները, նրանց փոխարինելու են գալիս նորերը:

Ամենայն հավանականությամբ այս ընտրապայքարում տեղի տվողներ էլի կլինեն:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Իրաքի հարցում թուրքական կառավարության «խաղաղ նախաձեռնությունը» ոչ միայն ձախողվում, այլեւ հակառակ արդյունք է տալիս

Հունվարի 13-ին, թուրքական կենտրոնական թերթերի դիպուկ արտահայտությամբ՝ Բաղդադ կատարած «խայտառակ» այցից հետո Անկարա վերադարձավ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության կառավարության պետնախարար Քյուրշադ Թյուզմենը։ Նույն օրը կուսակցության առաջնորդ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը աշխատանքային այցով ուղեւորվեց Չինաստանի ժողովրդական Հանրապետության մայրաքաղաք Պեկին։ Կասկածից վեր է, որ նա Չինաստանի ղեկավարության հետ հանդիպումներում կարծարծի «իրաքյան ճգնաժամն առանց պատերազմական գործողությունների դիմելու հաղթահարելու» հարցը եւ, ելնելով վերջինիս հակաիրաքյան պատերազմի նկատմամբ բացասական դիրքորոշումից, կստանա անհրաժեշտ աջակցությունը։

Տվյալ դեպքում կարեւորը ենթադրվող աջակցությունը չէ, այլ ԱՄՆ-ի պետքարտուղար Քոլին Փաուելի դիտարկումը, թե Իրաքի հարցը չպետք է քննարկել Էրդողանի հետ։ Մինչդեռ դեկտեմբերի առաջին կեսին Վաշինգտոնում Էրդողանն արժանացել էր պետության ղեկավարին արժանավայել ընդունելության, եւ նախագահ Ջորջ Բուշը նրա հետ հանդիպմանը հույս էր հայտնել, որ նա շուտով կփոխադրվի այլ պաշտոնի։ Ուրեմն, իրաքյան պատերազմի առումով Թուրքիայի «խաղաղ նախաձեռնությանը» երկակի մոտեցում են ցուցաբերում նաեւ ամերիկացիները։

Բուշի ակնարկը վարչապետության մասին էր։ Պետնախարար Թյուզմենի այցելությունը Բաղդադ որպես «կատարյալ խայտառակություն» բնութագրող կենտրոնական թերթերի պարագայում խոսքը շուրջ 1 մլն տպաքանակ ունեցող «Հյուրիեթի» եւ «Միլլիեթի» մասին է։ Հարկ է սակայն նշել, որ «Դողան հոլդինգին» պատկանող այս երկու թերթերն էլ ի սկզբանե բացասաբար են վերաբերվել իսլամամետ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցությանը։ Ինչ խոսք, նրանց վերաբերմունքն ավելի քան բացասական էր լինելու այդ կուսակցության իշխանությունների նկատմամբ, որոնց երկրում ներկայացնում է Աբդուլլահ Գյուլի կառավարությունը։

Դա չէր կարող չանդրադառնալ Թյուզմենի այցի բնութագրմանը, քանի որ կատարել էր տվյալ կառավարության պետնախարարը։ Բայց եւ այնպես, անկախ վերոհիշյալ թերթերի մոտեցումից, Թյուզմենի այցը բուռն հակազդեցություն առաջ բերեց Անկարայի քաղաքական շրջանակներում։ Հունվարի 13-ին թուրքական հանրային հեռուստատեսության էկրանից այցին հակազդեցության դրսեւորումներով արձագանքեց նաեւ թուրքական երկկուսակցական խորհրդարանի ընդդիմադիր, ժողովրդա-հանրապետական կուսակցության գլխավոր նախագահ Դենիզ Բայքալը։

Նա մասնավորապես ասաց. «Ներկա պահին Բաղդադ այցելելը, երբ տարածաշրջանում անխուսափելի է դարձել ԱՄՆ-ի ռազմական միջամտությունը, այն էլ առեւտրի զարգացման նպատակով, ոչ այլ ինչ է, քան քաղաքական թուլության արտահայտություն։ Ցավոք, անտեղի, միանգամայն անժամանակ եւ անիմաստ այդ այցը Թուրքիայի նսեմացման պատճառը դարձավ։ Բաղդադում մենք ստիպված հայտնվեցինք անվայել արտահայտությունները հանդուրժողի դերում։ Երկրի սահմաններից դուրս կատարված դիվանագիտական կոպիտ սխալը ներսում չես ուղղի»։

Բայքալին նույն էկրանից պատասխանեց պետնախարար Թյուզմենը։ Նա հերքեց թուրքական թերթերին, թե այցի մասին դրանց հրապարակումները ամենեւին չեն համապատասխանում իրականությանը։ Այնուհետեւ նշեց, որ հանդիպել է Բայքալին եւ նրան տեղեկացրել այցի արդյունքների մասին։ Ըստ Թյուզմենի, Բաղդադում թուրք գործարարներին հաջողվել է կնքել առեւտրային տարբեր գործարքներ, որոնց ընդհանուր արժողությունը 695 մլն եվրո է։ Միաժամանակ Թյուզմենն Անկարա է բերել Իրաքի նախագահ Սադդամ Հուսեյնի գրավոր երեք ուղերձը, որոնք հասցեագրված են վարչապետ Գյուլին, նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերին, ինչպես նաեւ «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության առաջնորդ Էրդողանին։

Այլ կերպ, Թյուզմենի խոսքերով, այցի արդյունքները միանգամայն գոհացուցիչ են, եւ իրեն Բաղդադում գոհունակությամբ են ընդունել Իրաքի ղեկավարները՝ նախագահի գլխավորությամբ։ Նրա խոսքերը հաստատեց Բաղդադում թուրքական հանրային հեռուստատեսության սեփական թղթակիցը, վկայակոչելով իրաքյան կենտրոնական թերթերի հրապարակումները։ Հունվարի 13-ի այդ նույն օրը Թուրքիա ժամանեց 150 հոգանոց ամերիկյան զինվորական մի պատվիրակություն, ուսումնասիրելու այն ռազմաբազաներն ու նավահանգիստները, որոնք Իրաքի դեմ պատերազմի դեպքում տրամադրվելու են ԱՄՆ զինված ուժերի օգտագործմանը։

Նախնական տվյալներով ռազմական այդ օբյեկտները հակաիրաքյան պատերազմի պահանջներին համարժեցնելու համար ենթադրվում է 300 մլն դոլարի հատկացում։ Ինչ վերաբերում է համարժեցման աշխատանքներին, ապա դրանք նախատեսվում է ավարտել առաջիկա մեկ ամսում։ Նույն օրը վարչապետ Գյուլն ընդունեց թուրքական զինված ուժերի գլխավոր շտաբի պետ, բանակի գեներալ Հիլի Օզքյոքին, տեղեկացնելու համար նրան շրջագայության մանրամասնությունների մասին, որը կատարվել է Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքի երկրներով։

Ընդունելության ավարտին հայտարարվեց Իրաքի հարցում Թուրքիայի զինվորական եւ քաղաքական իշխանությունների տեսակետների միասնականության մասին։ Սակայն դա չխանգարեց Անկարայի քաղաքական շրջանակներին, որ նրանք սկսեն Իրաքի հարցում անորոշության մեջ մեղադրել Գյուլի կառավարությանը, իսկ մամուլը նրանց միացավ։ Ակնհայտ է, որ տվյալ դեպքում մեղադրանքի մոտիվը թուրքական կառավարության «խաղաղ նախաձեռնության շրջանակներում» վարչապետ Գյուլի շրջագայությունը կամ պետնախարար Թյուզմենի վերոհիշյալ այցելությունը չէ միայն, այլ Սիրիայի արտգործնախարար Ֆարուք ալ Շարաայի բանակցություններն Անկարայում։ Հասկանալի է, որ նա Անկարա է ժամանել Գյուլի շրջագայությունից հետո, որը ներառում է նաեւ Սիրիան։ Այսինքն՝ նրա այցի մասին որոշվել է այն ժամանակ, երբ Գյուլը դեռեւս Դամասկոսում էր։ Մինչդեռ Սիրիան Իրաքի դեմ պատերազմի հարցում ոչ միայն չի կողմնորոշվում, այլեւ չի վայելում ԱՄՆ-ի վստահությունը։

Որքան էլ թուրքական մամուլը շրջանցի Շարաայի այցը, կասկածից վեր է, որ Անկարայում նրա բանակցությունները չեն կարող ընթանալ ի նպաստ Իրաքի դեմ ամերիկյան պատերազմի՝ առավել եւս դրան Սիրիայի անմիջական մասնակցության։ Եթե նկատի ունենանք, որ Հորդանանն արդեն հայտարարել է պատերազմին չմասնակցելու իր որոշումը, իսկ Իրանն առհասարակ դեմ է դրան, ապա կարելի է փաստել վարչապետ Գյուլի արաբական երկրների մասնակցությամբ հակաիրաքյան կոալիցիա ձեւավորելու առաջադրանքով կատարած շրջայցերի ոչ միայն ձախողման, այլեւ հակառակ արդյունքը։

Ի՞նչ առումով, այն, որ վերոհիշյալ երկրներից Սաուդյան Արաբիայի իշխանությունները եւս, թուրքական կառավարության օրինակով, Իրաքի դեմ պատերազմի հարցում «խաղաղ նախաձեռնություն» են ցուցաբերում, իսկ Եգիպտոսը հապաղում է առ այսօր հայտնել իր դիրքորոշումը։ Այս ամենը հիմք է տալիս ենթադրելու, որ արաբական երկրների մասնակցությամբ հակաիրաքյան կոալիցիա ձեւավորելու Գյուլի փորձը կամա թե ակամա նպաստում է Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքում ԱՄՆ-ի համար անընդունելի կոալիցիայի ձեւավորման նախադրյալների ստեղծմանը։ Ուրեմն, Գյուլը շրջագայությունը ձախողելիս ձախողել է նաեւ հակաիրաքյան վերահաս պատերազմում արաբական դաշնակից երկրներին Թուրքիայի գլխավորությամբ ԱՄՆ-ի շուրջ համախմբելու Վաշինգտոնի առաջադրանքը։

ՀԱԿՈԲ ՉԱՔՐՅԱՆ

Չինաստանը բացում է Տիբեթը

Չինաստանի հյուսիս-արեւմուտքում գտնվող Տիբեթի ինքնավար շրջանն առավել մատչելի է դարձել օտարերկրացի զբոսաշրջիկների համար։ ՉԺՀ կառավարությունն ուղղումներ է մտցրել երկրի «ամենափակ» շրջան այցելելու կանոնների մեջ։ Մասնավորապես Հոնկոնգի եւ Մակաոյի բնակիչներին այլեւս անհատական գրավոր թույլտվություններ հարկավոր չեն լինի Տիբեթ այցելելու համար։ Արտասահմանցի զբոսաշրջիկներն այլեւս ստիպված չեն լինի Տիբեթում ճամփորդել առնվազն 5 հոգուց կազմված խմբերով։

Միգնյուզ գործակալությունը հաղորդում է, որ ճանապարհորդներին հետաքրքրում են Տիբեթի մայրաքաղաք Լհասայում գտնվող Պոտալա պալատը, որը հնում եղել է տիբեթյան բուդդայականության գերագույն առաջնորդ Դալայ-լամայի նստավայրը, ինչպես նաեւ բազմաթիվ լամայական վանքերը։ Տեղական մամուլը նշում է, որ զբոսաշրջությունն առաջնահերթ դեր ունի Տիբեթի զարգացման մեջ։

2002 թ. Տիբեթ է այցելել ավելի քան 130 հազար զբոսաշրջիկ (եվրոպայից, Ճապոնիայից, Հարավային Կորեայից, Հոնկոնգից, Մակաոյից)՝ ՉԺՀ պետական գանձարանին բերելով մոտ 51 մլն դոլար։ Հենց դա էլ Պեկինին դրդեց մեղմացնել Տիբեթ մուտք գործելու կարգը։

ՉԵՉԵՆԱԿԱՆ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔ

Բասաեւը Մոսկվային սպառնում է նոր ահաբեկչությամբ

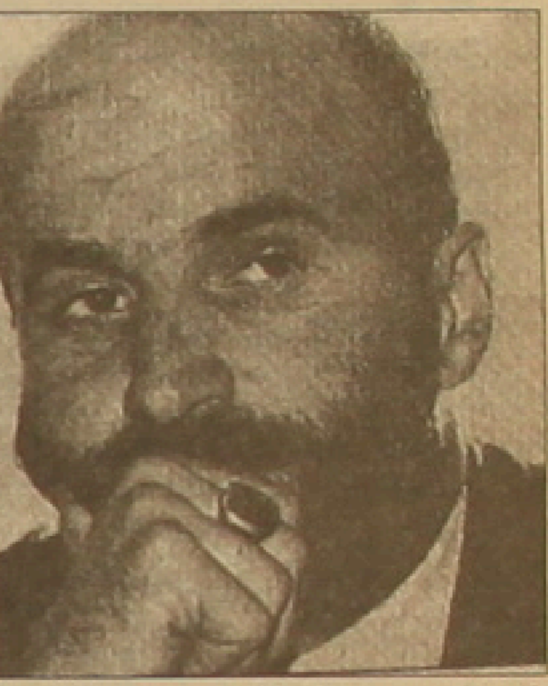

Չեչեն գրոհայինների առաջնորդներից մեկը՝ Շամիլ Բասաեւը, սպառնում է խոշոր ահաբեկչություն իրականացնել Մոսկվայում։ Այդ մասին Ինտերֆաքս գործակալությանը հայտնել է Անվտանգության դաշնային ծառայության Մոսկվայի եւ մարզի պատասխանատու Վիկտոր Զախարովը։ Երեկ Մոսկվայի կառավարության նիստում Զախարովն ասել է, որ այդ տեղեկությունն ստացվել է Ինտերպոլից։

Նա ավելացրել է, որ վերջին 2 ամսում ԱԴԾ Մոսկվայի վարչությունն արդեն երկու տասնյակ նախազգուշացում է ստացել մայրաքաղաքում հնարավոր ահաբեկչությունների վերաբերյալ։ Զախարովն առաջարկել է պետական մակարդակով առաջ քաշել Մոսկվա ժամանողների գրանցման հարցը եւ մետրոպոլիտենն ընդգրկել շատ վտանգավոր օբյեկտների ցանկում։

Ըստ Ինտերֆաքսի, Մոսկվայի կառավարությունը մտադիր է իրավապահ մարմինների եւ հատուկ ծառայությունների հետ հակաահաբեկչական պայքարի խիստ միջոցներ ձեռնարկել։ Դրանք նախատեսված են հանցագործությունների դեմ պայքարի 2003-2005 թթ. ծրագրով։ Մասնավորապես անցկացվելու են պաշտպանական ճյուղերի ձեռնարկությունների եւ վտանգավոր օբյեկտների համալիր ստուգումներ, որպեսզի կանխվեն ահաբեկչությունները, պայթուցիկ, ռադիոակտիվ, թունավոր նյութերի հափշտակումները։

Գործակալության տվյալներով, Մոսկվայի կառավարությունը շատ վտանգավոր օբյեկտների ցանկում ընդգրկելու է Մոսկվայի անվան շրջանցիկ կառույցները, «Վնուկովո», «Շերեմետեւո-1», «Շերեմետեւո-2», «Դոմոդեդովո» օդանավակայանները եւ քաղաքային օդանավակայանները։ Նաեւ խոսվել է մայրաքաղաքի ֆինանսական եւ ռազմական կազմակերպությունների դեմ։

2002 թ. հոկտեմբերի վերջերին Մոսկվայի թատերական կենտրոնի զավթման պատասխանատվությունը ստանձնած Բասաեւը ԵԱՀԿ-ի երկրների ղեկավարներին նամակ էր գրել, նրանց հորդորելով Ռուսաստանին ստիպել զորքերը դուրս բերելու Չեչնիայից։ Հակառակ դեպքում նա սպառնացել էր նոր ահաբեկչություններ իրականացնել Ռուսաստանում։

Պ. Ք.

ԱՄՆ-ն ապասառեցնում է նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններին օգնելու միջոցները

Ամերիկյան «Յու Էս Էյ թուդեյ» թերթին հայտնի է դարձել, որ նախագահ Ջորջ Բուշը կարգադրել է ապասառեցնել այն կես միլիարդ դոլարը, որը նախատեսված էր զանգվածային բնաջնջման զենքի ոչնչացման գործում Ռուսաստանին օգնելու համար։ Պատերազմի սպառնալիքի նվազեցման նպատակով նախատեսված ամերիկյան ծրագիրը սառեցվել էր Կոնգրեսում ընդդիմախոսների քննադատություններից հետո։ Վարչակազմի ներկայացուցիչների խոսքերով, տվյալ ծրագիրը կարեւոր նշանակություն ունի այն առումով, որ թույլ չտվի ԽՍՀՄ-ում ստեղծված զանգվածային բնաջնջման զինատեսակների տարածում ահաբեկիչների եւ այսպես կոչված «ելուզակ պետությունների» շրջանում։

Հիշյալ 500 մլն դոլարից 150 միլիոնը նախատեսված է Ռուսաստանում քիմիական զինամթերքի օգտահանման գործարանի կառուցման համար։ Ներկայումս մահացու նյարդակաթվածային գազերով լի մոտ 2 մլն արկեր եւ հրթիռային մարտագլխիկներ են պահվում վատ պաշտպանվող պահեստներում։ Անցյալ տարվա աշնանը «Յու Էս Էյ թուդեյն» արդեն հաղորդել էր, որ միջոցների սառեցումը ձախողման վտանգի տակ էր դրել նախագիծը եւ երկյուղներ ծնել, թե զանգվածային բնաջնջման ռուսական զենքի մի մասը կարող է հայտնվել ԱՄՆ-ի թշնամիների ձեռքին։

Պենտագոնը Global Green USA կազմակերպությանը հանձնարարել է Ռուսաստանում զբաղվել նախագծի իրականացմամբ, որը թույլ կտա ձեռնամուխ լինել օգնության մի շարք պայմանների կատարմանը։ Կազմակերպության ներկայացուցիչ Փոլ Ուոքերի խոսքերով, նախագահ Բուշի կարգադրությունը կարեւոր տեղ է գրավում զանգվածային բնաջնջման զենքի տարածման եւ ահաբեկչության դեմ պայքարի նախագահական ծրագրում։

Անցած 10 տարում ծրագրի շրջանակներում 4 մլրդ դոլար է ծախսվել նախկին ԽՍՀՄ հանրապետություններին օգնելու նպատակով, որպեսզի նրանք ոչնչացնեն խորհրդային զինանոցներում մնացած զանգվածային բնաջնջման զենքը կամ ապահովեն դրա անվտանգությունը։ Միջոցների մեծ մասը հատկացվել է Ռուսաստանում նախագծերի իրականացմանը, քանի որ այնտեղ է նախկին ԽՍՀՄ զինանոցների հիմնական մասը։

Պ. Ք.

Հոգեւոր արժեքներ

Պողոս պատրիարք Ադրիանուպոլսեցու «Խրատի թանգարանը»

Մայր աթոռ Սբ. Էջմիածնի Քրիստոնեական դաստիարակության եւ քարոզչության կենտրոնի հրատարակչությունը ընթերցողին է ներկայացրել (2002 թ.) Կոստանդնուպոլսի պատրիարք (XVIII-XIX դդ.), Երուսաղեմի Ս. աթոռի միաբան **Պողոս արք. Ադրիանուպոլսեցու «Խրատի թանգարան»** գիրք-հանրագիտարանի երկրորդ՝ վերանայված հրատարակությունը (Առաջինը՝ Երուսաղեմ, 1870 թ.):

Եկեղեցու հայրերի հոգեւոր ժառանգությունը բարեպաշտ քրիստոնյայի համար ամենափնտրված գանձերից մեկն է: Այս խրատանին նույնպես անգնահատելի հարստություն է եւ լավագույն խորհրդատու կարող է դառնալ նրանց համար, ովքեր իրապես են փնտրում ճշմարտությունը, ովքեր միտված են կյանքի եւ երեւույթների ներքին էությունը ճանաչելուն եւ երեւութական շերտից փորձում են ներհայել աշխարհի խորքը, ում համար հոգեւոր ճանապարհը նույնքան կարեւոր է, որքան աշխարհիկը: Ընդսմին, հոգեւոր ինքնաիրականացման ճանապարհին այնքան էլ դյուրին չէ քննախույզ եւ նույնքան անաչառ լինել, որ յուրաքանչյուր պահի «ինքնադատության փորձ մը» կարողանաս կատարել: Ինչպես Պողոս Ադրիանուպոլսեցին է գրում գրքի առաջաբանում, «քանի որ մարմինը մարդու միտքը հակում է դեպի հողեղեն հարկերը եւ բազում արգելքներ են հանդիպում առաքինիներին այս կյանքի ճանապարհով Աստծո մոտ ելնելիս, ուստի մարդն ունի խրատների ու հորդորների առաջնորդության կարիք»: Այս կարիքին տեղյակ եկեղեցու հայրերը բոլոր ժամանակներում պարտավորություն են ունեցել իրենց առանձնաշնորհված հոգեւոր իմաստությունը փոխանցելու մյուսներին: Այս խրատանին իր հոգեւոր բովանդակությամբ հանդերձ մեր առօրեական կյանքի ամեն պահի, դիպվածի համար եւ մարդկային ցանկացած փոխհարաբերությունների դեպքում ուղեցույց կարելի է համարել, որ առաջարկում է լավագույն դեղատոմսեր: Բարոյախոսությունների այս մատյանն ի զորու է նաեւ պաշտպանության իրեն ապավինողին, որովհետեւ իրազեկում է աշխարհի հոգեւոր ուժի մասին, որ անտեսանելի է: Խրատանին բարոյական առաքինությամբ օժտված հոգեւորականի խոսքն է ուղղված յուրաքանչյուր քրիստոնյայի: Հավատալով իր մատյանի առաքելությանը՝ Պողոս Ադրիանուպոլսեցին գրում է. «Ով մեղավորին հետ դարձնի մոլորության ճանապարհից, իր հոգին մահվանից կփրկի եւ բազում մեղքերը կծածկի»:

Հասարակության յուրաքանչյուր անձի համար Պողոս Ադրիանուպոլսեցու օգտակար խրատաբանությունների Ա հատորը (առաջաբանով) բովանդակում է 28 գլուխներ (Առաջնորդ, Քահանա,

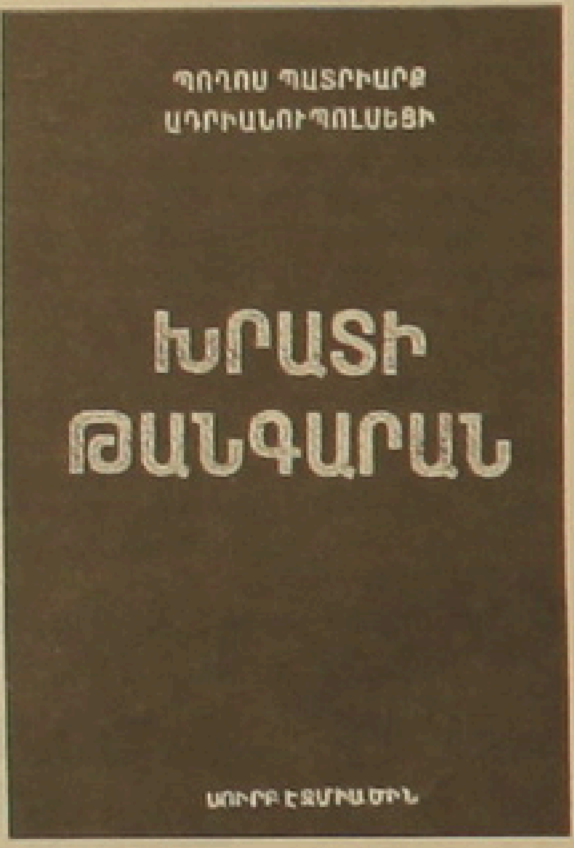

Իշխան, Ժողովուրդ, Ծնող, Ուսուցիչ, Ամուսնություն, Առաքինություն, Խղճմտանք, Արդարություն, Համբերություն, Մահվան խոկում եւ այլն), Բ հատորը՝ 22 գլուխներ (Ծուլություն, Հպարտություն, Շռայլություն, Նախանձ, Որկրամոլություն, Ստերախոսություն, Մատնություն, Խռովվածություն, Բղջախոհություն, Սուտ, Կախարդներ, Հուսահատություն եւ այլ խորագրերով), խրատանին եզրափակվում է «Ճշմարիտ քրիստոնյայի փրկության անհրաժեշտ միջոցները» բաժնով (Ա. Ապաշխարություն, Բ. Աղոթք, Գ. Պահք, Դ. Ողորմություն, Ե. Աղոթք, Զ. Պահք եւ Ողորմություն, Է. Աստծո ընտրյալների հավանական նշանները): «Այս կյանքում ոչ ոք չի կարող համոզված լինել իր փրկության մեջ, առանց Աստծո մասնավոր հայտնության, բայց եւ ոչ ոք հույսը պիտի չկտրի իր փրկությունից... Ստույգ է, որ նա է փրկվում, ով գնում է փրկության ճանապարհով: Ուստի ամեն ոք, ով միտք ունի, կարող է հավանական համարել, թե ընտրյալների դասում է, եթե ուշադրություն դարձնի այն ճանապարհին, որում գտնվում է»:

Վստահաբար սեղանի գիրք համարվող Պողոս Ադրիանուպոլսեցու այս խրատանին լավագույն բարեկամը կարող է դառնալ յուրաքանչյուրի համար, որովհետեւ պարունակում է հավերժական ճշմարտություններ:

Ընթերցողին ենք ներկայացնում մի հատված «Առաջնորդը» գլխից:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

Բ. Նա է առաջնորդ լինելու արժանի, ով քաջածանոթ է ժողովրդին եւ հրաժարվում է առաջնորդ լինելուց: Որովհետեւ ով ինքն է իրեն ներկայացնում եւ իշխանություն ցանկանում, նա չի իմանում, թե ինչ է նշանակում շատերի առաջնորդ լինել եւ չի կարող իր պարտավորությունները կատարել:

Դ. Առաջնորդը պետք է զգույշ լինի ամեն ինչում, որովհետեւ բոլոր մարդիկ անթարթ աչքերով անընդհատ հետեւում են, որ դատեն նրան, տեղյակ չեն այն վիճակին, որում նա գտնվում է, եւ չեն զգում կրած դժվարությունները, այլ ուզում են նրա մեջ տեսնել այն կատարելությունները, որոնք մարդկային կարողությունից վեր են:

Է. Այն առաջնորդը, որ սիրում է միայն մեծարանք, օգուտ ու դյուրություն իր անձին, չի կարող սիրելի լինել ժողովրդին, որովհետեւ ընդհանուրի օգուտը նախադասելի է սեփական անձի օգտից ու դյուրությունից:

Ուստի չեն կարող անբասիր լինել նրանք, ովքեր հանգիստ ու հանդարտ կյանք վարելու համար հրաժարվում են հասարակությանը ղեկավարելու ծանրությունը կրելուց: Անբասիր չեն նաեւ նրանք, ովքեր ցանկանում են ղեկավարող լինել եւ հնարներ են բանեցնում հափշտակելու համար այդ քաղցր պատառը:

Առաջնորդը, եթե միայն իր հաճույքի ու օգտի համար է իշխանությունը վարում, անիրավ բռնակալ է: Իսկ եթե իրավունքով ու հասարակության օգտի համար է վարում, գթած հայր է եւ առաջնորդ լինելու արժանի:

Մշակույթը Հայաստանի այցեքարտն է քաղաքակիրթ աշխարհում

Լույս է տեսել «Հայ արվեստ» մշակութային հանդեսի 3-րդ համարը, որն իր արեւելահայերեն եւ արեւմտահայերեն ուղղագրությամբ մատչելի է եւ հայաստանաբնակներին, եւ սփյուռքահայերին: Հայաստանում եւ սփյուռքում տեղի ունեցող մշակութային իրադարձություններից բացի, հանդեսն անդրադառնում է նաեւ մեր մշակույթում առաջացած հիմնախնդիրներին, որոնք պրոֆեսիոնալ եւ պետական հոգածության կարիքն ունեն: «Մշակույթը Հայաստանի այցեքարտն է քաղաքակիրթ աշխարհում, բայց այն սոսկ ցուցափեղկ չէ մեզ համար, այլեւ կենսական հոգեւոր հաց, որի հասունացման համար ամենօրյա խնամք եւ հոգատարություն է պետք: Այս մասին գիտեն «վերեւից ներքեւ», բայց հիրավի անդունդ կա խոսքի ու գործի միջեւ», գրված է հանդեսի խմբագրականում: Իսկ այս համարում խոսվում է սփյուռքում գործող արվեստագետների, մոնումենտալ արվեստի հիմնախնդիրների,

Արուճի վաղ քրիստոնեական ճարտարապետական համալիրի, Աշտարակի Սբ. Մարիանե եկեղեցու մասին, Դանիել Երաժիշտը շարունակում է խաչատրյանական վերհուշը: Հանդեսում ինչպես միշտ տեղ է հատկացված հայ նկարչության (Մարտիրոս Սարյան, Էդվարդ Իսաբեկյան, Հրանտ Ստեփանյան, Խաչատուր Մարտիրոսյան, Արթուր Օշականցի եւ ուրիշներ), խոսվում է նկարի եւ սրբապատկերի տարբերության, վերջինիս առանձնահատկությունների մասին: Դանիել Երաժիշտը գրում է մեր մշակույթում տիրող վիճակի մասին, երբ արվեստն իջել է առեւտրի մակարդակի՝ ապազգայնացնելով եւ համամարդկային իդեալներից հեռացնելով հատկապես մատաղ սերնդին: «Արվեստը վերածվում է մի զենքի, որով ձեռնածություն են անում մարդկային զանգվածների հետ, լվանում ու կոդավորում ուղեղները... «Կուլտուրտրեգերները», հոգեորսներն իրենց իշխանությունն են տարածում նորանոր շրջանների, երկրների վրա, ապազգայնացնում ու տիրում... Թիրախ է դառնում մատաղ սերունդը, անտեղյակ խավը: Ճիշտ այդպես են վարվում աղանդ եւ թմրադեղ տարածող հոգեորսները»:

Ա. Ա.

ԱՄՆ

Ինչպե՞ս են փորձում պահպանել մայրենին

Սփյուռքի հայկական համայնքներում մայրենիի պահպանումը միշտ էլ մտահոգության առարկա է եղել:

Ֆրամինգհեմի (Մասաչուսեթս) հայկական եկեղեցու ներկայումս պատրաստած հայոց լեզվի համապարփակ ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում են հանդիպումներ կազմակերպել «սուրճի սեղանների շուրջ», որոնցից առաջինը, ըստ էլ. փոստով ստացված հաղորդագրության, տեղի է ունենալու հունվարի 31-ին, ժամը 6-ին, վերոհիշյալ եկեղեցու դահլիճում: Դրանցով օտար ափերում, հայկական համեղ ուտելիքներով հարուստ սեղանների շուրջ, ներկաներին խրախուսում են հաղորդակցվել խոսակցական հայերենով, որպեսզի նրանք, չմոռանալով իրենց իմացածը, միաժամանակ ընդլայնեն իրենց բառապաշարը: «Սուրճի սեղանների շուրջ» հավաքույթներին կարող է ներկա գտնվել ցանկացած ոք: Պայմանը մեկն է՝ խոսել հայերեն: Օգնելու նպատակով հայթայթվելու են բառարաններ:

Ըստ հաղորդագրության, հավաքույթները պետք է լինեն յուրաքանչյուր ամիսը մեկ: Երկրորդը նախատեսվում է անցկացնել մարտի 2-ին՝ բուն Բարեկենդանի օրը, Սուրբ պատարագից անմիջապես հետո:

Ծրագրվում է հավաքույթների ընթացքում խոսել հայկական նկարչության, երաժշտության, պարարվեստի եւ այլ թեմաների շուրջ:

Հայաստանյայց եկեղեցին նաեւ ծրագրել է սեպտեմբերին հայոց լեզվի դասընթացներ կազմակերպել Շաքե Ջոնսոնի ղեկավարած «Հայոց լեզվի հանձնախմբի» օժանդակությամբ:

Հ. Ծ.

ՄՈՆՐԵԱԼ

Էլիզաբեթ թագուհու հոբելյանական մեդալը՝ տիկին Արսինե Աքքարյանին

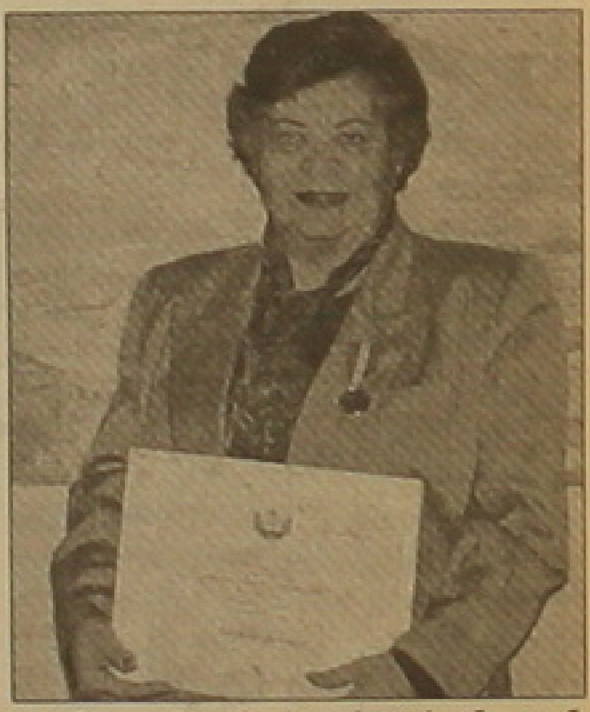

Դեկտեմբերին կանադական կառավարությունը Մոնրեալի ՀԲԸ Միության մշակութային հանձնախմբի նախագահ տիկին Արսինե Աքքարյանին շնորհել է «Էլիզաբեթ Բ թագուհու հոբելյանական ոսկե մեդալը»՝ ի գնահատանք հանուն հայ համայնքի բարգավաճմանը նրա կատարած գործունեության: Այս մասին էլ. փոստով ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ Արսինե Աքքարյանը ՀԲԸՄ անդամ է 1953-ից սկսած: Մարդու իրավունքների պաշտպանության, կանանց խնդիրների պարզաբանումների, գրական եւ մշակութային ասպարեզներում ցուցաբերած իր անխոնջ մասնակցության եւ նվիրվածության համար նա համապատասխան ճանաչում է ձեռք բերել ինչպես Կանադայում, այնպես էլ Լիբանանում եւ Հայաստանում: Նա նաեւ կանադահայ կանանց ասոցիացիայի փոխնախագահն է, ակտիվ մասնակցություն է ունեցել Կանադայում հայկական ֆիլմերի առաջին փառատոնի կազմակերպմանը, Մոնրեալի ստամբուլահայ համայնքի Արամ Խաչատրյանի անվան երաժշտական տան խորհրդատվական վարչության անդամ է: Նյու Յորքում մասնակցել է ՄԱԿ-ի ոչ կառավարական կազմակերպությունների բազմաթիվ համագումարների:

Հ. Ծ.

ՀԲԸՄ-ի տարեմուտի միջոցառմանը «Տարվա մարդ» է ճանաչվել Պոլ Քիչյանը

Մոնրեալից (Կանադա) էլ. փոստով ստացված հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ դեկտեմբերի 31-ին տեղի ՀԲԸՄ-ի Ալեք Մանուկյան դպրոցի մարզադահլիճում հայտնի գործարար, բարերար եւ համայնքի ղեկավար Արտեն Դերվիշյանի եւ նրա կնոջ նախագահությամբ տեղի է ունեցել տարեմուտի բացառիկ մի միջոցառում, որին ներկա են գտնվել մոտ 500 հյուրեր:

Մեծ խանդավառության մթնոլորտում ՀԲԸՄ Մոնրեալի գործադիր վարչությունը միաձայն հայտարարել է, որ «Տարվա մարդ» է ճանաչվել վարչության նախագահ Պոլ Քիչյանը՝ վերջին 6 տարիների նվիրված աշխատանքի համար:

Պոլ Քիչյանն, ըստ հաղորդագրության, հարգված հասարակական գործիչ է, հայկական կազմակերպությունների միջեւ միասնություն սերմանող եւ ՀԲԸՄ Մոնրեալի կենտրոնի վերանորոգման ծրագրի նախաձեռնող: Նա երկու անգամ համահայկական խաղերին մասնակցելու նպատակով Երեւան է ուղեկցել Մոնրեալի միացյալ պատվիրակությանը:

«Տարվա մարդը» մրցանակը նրան է շնորհել ՀԲԸՄ-ի պատվավոր անդամ, բարերար Ժիրայր Դերվիշյանը՝ գնահատանքի ջերմ խոսքեր հղելով նրան: Պոլ Քիչյանն իր շնորհակալական խոսքում հատկապես նշել է, որ ՀԲԸՄ-ին ծառայելը ինքնին մեծ պատիվ է իր համար:

Հաղորդագրությունը նաեւ հավելում է, որ տարվա ընթացքում Մոնրեալի համայնքը 300 հազար կանադական դոլար է հավաքել, որը ՀԲԸՄ-ի կենտրոնական վարչության տրամադրած գումարի հետ օգտագործվելու է Մոնրեալի կենտրոնի նորոգման աշխատանքներն այս տարի ավարտին հասցնելու նպատակով:

Հ. Ծ.

Մարզական

Ֆուտբոլի Հայաստանի առաջնությունների բարձր արդյունավետության պայմաններում դարպասապահների համար բնավ էլ հեշտ խնդիր չէ դարպասն անառիկ պահելը: Ուստի զարմանալի չէ, որ ի տարբերություն ռմբարկուների «100-ի ակումբի», դարպասապահների համար գործող Սերգեյ Զատիկյանի անվան խորհրդանշական ակումբում անցած 11 տարիներին միայն երկու դարպասապահ է ընդգրկվել, որոնք պաշտոնական մրցումներում 100 եւ ավելի խաղում դարպասը պահել են անառիկ: Առաջինը դա հաջողվել է մեր ամենափորձառու դարպասապահներից մեկին՝ Հարություն Աբրահամյանին, որը 1999 թ. հուլիսի 30-ին «Կիլիկիայի» հետ առաջնության խաղում դարպասը 100-րդ անգամ պահեց անառիկ: Նախորդ մրցաշրջանի մեկնարկում, «Լոկոմոտիվի» հետ գավաթի 1/8 եզրափակիչում, շիրակցի Արթուր Հովհաննիսյանն իր 100-րդ «չոր» խաղն անցկացրեց: խանաբար 25 (1993 թ.) եւ 34 (1992 թ.) հանդիպումներում:

Ռայմոնդ Զաղուրյանը 2002 թ. 22 հանդիպումներում բաց է թողել 15 գնդակ, միջինը 0,68 գոլ: Այս ցուցանիշով նա զիջեց միայն «Փյունիկի» դարպասապահ Անդրանիկ Ղարագյոզյանին, որը միջինը մեկ խաղում բաց էր թողել 0,66 գոլ (12 գնդակ 18 խաղում): Սակայն Զաղուրյանի հուսալի խաղի ապացույցը նրա սահմանած տպավորիչ ռեկորդն է: Սկսած հուլիսի 12-ին «Արարատի» հետ կայացած խաղից մինչեւ սեպտեմբերի 25-ին «Կոտայքի» հետ անցկացրած հանդիպումը, Ռայմոնդ Զաղուրյանը 755 րոպե շարունակ դարպասը պահել է անառիկ: Նա գերազանցեց իր թիմակից Արթուր Հովհաննիսյանի ռեկորդը, որը 1992 թ. մեկնարկում դարպասն անառիկ էր պահել 681 րոպե անընդմեջ: Անառիկ պահած րոպեների քանակով 10 լավագույն ցուցանիշներն այսպիսին են.

Դարպասի հուսալի պահապանները

Ռայմոնդ Զաղուրյանի տպավորիչ ռեկորդը

1. Ռայմոնդ Զաղուրյան	«Շիրակ»	755	2002 թ.
2. Արթուր Հովհաննիսյան	«Շիրակ»	681	1992 թ.
3. Արթուր Հովհաննիսյան	«Շիրակ»	644	1997 թ.
4. Էդուարդ Երիցյան	«Կոտայք»	599	1996/97 թթ.
5. Արմեն Ավագյան	«Փյունիկ»	595	1996/97 թթ.
6. Գարիկ Նաջարյան	«Բանանց»	576	1992 թ.
7. Արթուր Հովհաննիսյան	«Շիրակ»	520	2000 թ.
8. Հարություն Աբրահամյան	«Արարատ»	496	1999 թ.
9. Գարիկ Նաջարյան	«Բանանց»	485	1993 թ.
10. Էդուարդ Երիցյան	«Զվարթնոց»	462	1999 թ.

Դարպասապահի վարպետության վկայությունը նրա անխոցելիության գործակիցն է՝ միջինը մեկ խաղում բաց թողած գոլերի քանակը: Հայաստանի առաջնություններում հանդես եկած դարպասապահներից միայն յոթին է հաջողվել մեկ խաղում միջինը մեկ գոլից պակաս բաց թողնել:

		Գոլ	Խաղ	Միջինը
1. Արմեն Պետրոսյան	«Արարատ»	27	45	0,60
2. Արթուր Հովհաննիսյան	«Շիրակ»	106	163	0,65
3. Հարություն Աբրահամյան	«Սպարտակ»	158	201	0,78
4. Ռայմոնդ Զաղուրյան	«Շիրակ»	105	132	0,79
5. Գարիկ Նաջարյան	«Բանանց»	62	73	0,84
6. Արմեն Ավագյան	«Էրեբունի»	111	118	0,94
7. Արթուր Ավագյան	«Երեւան»	111	114	0,97

Հարկ է նշել, որ մրցաշրջան-2002-ում Արթուր Հովհաննիսյանի համար այդպես էլ տեղ չգտնվեց «Շիրակի» հիմնական կազմում. նա մասնակցեց գավաթի եւ առաջնության մեկական խաղի՝ դարպասը պահելով անառիկ: Իսկ Հարություն Աբրահամյանին մրցաշրջանի շեմին «Սպարտակը» տրանսֆերի էր հանել, սակայն այդպես էլ թիմ չգտնելով, փորձառու դարպասապահը հայտնվեց «խաղից դուրս» վիճակում: Այնպես որ, անցած մրցաշրջանը երկու դարպասապահների համար էլ ձախողված էր: Փոխարենը հաջող հանդես եկավ «Շիրակի» դարպասապահ Ռայմոնդ Զաղուրյանը: Նա առաջնության 22 հանդիպումներից 14-ում դարպասը պահեց անառիկ, ինչը լավագույն ցուցանիշն էր դարպասապահների շրջանում: Նշենք, որ ՀՀ առաջնություններում անառիկ պահած խաղերի քանակով լավագույն արդյունքը պատկանում է Արթուր Հովհաննիսյանին, որը 1992 թ. 30 հանդիպումներից 21-ում գոլ բաց չի թողել: 2-րդ եւ 3-րդ ցուցանիշները պատկանում են արարատցի Հարություն Աբրահամյանին՝ 17 անառիկ խաղ 31-ից (1999 թ.) եւ 16 (22)՝ 1993 թ.: Ռայմոնդ Զաղուրյանի ցուցանիշը 4-րդն է: 14 խաղ դարպասն անառիկ էր պահել նաեւ «Բանանցի» դարպասապահ Գարիկ Նաջարյանը, սակայն համապատաս-

Իսկ այժմ անդրադառնանք Սերգեյ Զատիկյանի անվան ակումբի հեռանկարներին: Ինչպես արդեն վերը նշեցինք, ակումբի 2 անդամների համար անցած մրցաշրջանն անհաջող էր, իսկ ապագան՝ մշուշոտ: Ինչ վերաբերում է համալրմանը, ապա մոտակա 2 տարիներին դժվար թե ակումբի անդամների թիվն ավելանա: Ակումբի անդամության գլխավոր թեկնածուն շիրակցի Ռայմոնդ Զաղուրյանն է, որի հաջող խաղից շատ բանով պայմանավորված է ակումբի հեռանկարը: Մյուսները կարող են դարպասապահների ընտանիքը համալրել միայն 4-5 տարի հետո: Ֆուտբոլասերներն իրենք կարող են գնահատել յուրաքանչյուրի հնարավորությունները՝ ծանոթանալով ակումբի անդամների եւ թեկնածուների ցուցանիշներին:

Ակումբի անդամները	Ա	Գ	Ս	Ե	Հ	ԱՊՀ	Ընդ.
1. Հարություն Աբրահամյան	101	13	-	5	6	1	126
2. Արթուր Հովհաննիսյան	83	14	1	2	-	1	101
Ակումբի թեկնածուները							
1. Ռայմոնդ Զաղուրյան	59	11	-	-	-	-	70
2. Էդիկ Երիցյան	46	13	-	-	-	-	59
3. Գառնիկ Հովհաննիսյան	45	8	-	-	-	1	54
4. Կարեն Բաբայան	43	5	1	-	1	-	50
5. Տիգրան Ասլանյան	36	10	-	-	-	-	46
6. Աշոտ Դաղամյան	39	4	-	-	-	-	43

Չեմպիոնուհին վայր դրեց լիազորությունները

Մելբուռնում շարունակվում է թենիսի Ավստրալիայի բաց առաջնությունը: Առայժմ ընթանում են նախնական փուլի հանդիպումները, սակայն արդեն պարզ է, որ թե կանանց, թե տղամարդկանց մենախաղերում չեմպիոնները փոխվելու են: Բանն այն է, որ տղամարդկանց մրցաշարի նախորդ առաջնության հաղթող շվեդ Թոմաս Յուհանսոնը վնասվածքի հետեւանքով հրաժարվել է մասնակցությունից, իսկ ահա կանանց մրցաշարի չեմպիոնուհի Ջենիֆեր Կապրիատին արդեն մեկնարկում վայր դրեց իր լիազորությունները՝ պարտվելով գերմանուհի Մառլեն Վայնհարտներից (6-4, 6-7, 4-6): Դա մեկնարկի գլխավոր անակնկալն էր: Շվեյցարիայում բնակվող մեր հայրենակցուհի Մարի-Գայանե Միքայելյանը Էմանուել Գայյարդիի հետ մրցավեճում անհաջող սկսեց հանդիպումը: Առաջին խաղափուլում Միքայելյանը զիջեց 1-6 հաշվով, իսկ երկրորդ խաղափուլում 0-2 հաշվի ժամանակ հրաժարվեց պայքարը շարունակելուց: Ուժեղագույն թենիսիստուհիների խմբում ընդգրկված մասնակիցներից անհաջողության մատնվեցին Ելենա Դեմենտեւան եւ Իվա Մայոլին: Դեմենտեւան պարտվեց Բարբարա Շվարցին, Մայոլին զիջեց Քրիստինա Վալերոյին: Երիտասարդ թենիսիստուհի Էմիլի Լուան համառ դիմադրություն ցույց տվեց աշխարհի թիվ 1 թենիսիստուհի Սերենա Ուիլյամսին: Առաջին խաղափուլում Լուան նույնիսկ հաղթեց 6-3 հաշվով, սակայն հաջորդ խաղափուլերում Ուիլյամսը շտկեց դրությունը (7-6, 7-5) եւ շահեց խաղը:

Առաջին փուլի արգելքը հաղթահարեցին նաեւ Ռիտա Գրանդեն, Էմի Ֆրեզերը, Էլս Կալենսը, Պետրա Մանդուլան, Մագդալենա Մալեեւա-Բերբերյանը, Դայա Բեդանովան, Տատյանա Պուչեկը, Չանդրա Ռուբինը, Մարի Պիրսը, Մայա Մատեւզիչը եւ Ելենա Յանկովիչը:

Տղամարդկանց մրցաշարում հաջող մեկնարկեց արգենտինահայ Դավիթ Նալբանդյանը: Ժերոմ Գոլմարի հետ մրցավեճի առաջին խաղափուլն անհաջող էր Դավիթի համար, որը զիջեց 3-6 հաշվով: Հաջորդ երկու խաղափուլերում Նալբանդյանն արդեն իր տարերքի մեջ էր եւ կարողացավ հաստատել առավելությունը (6-3, 6-1): Մրցակիցը վրդովված պայքարի ընթացքից, հրաժարվեց մրցակցությունը շարունակելուց: Տղամարդկանց մրցաշարում առայժմ առանձնակի անակնկալներ չգրանցվեցին: Ուժեղագույնների շարքում ընդգրկվածներից անհաջողության մատնվեց ավստրիացի Ստեֆան Կուբեկը, որը պարտվեց շվեդ Անդրեաս Վինչիգերից:

Աշխարհի թիվ 1 թենիսիստ Լեյտոն Հյուիթը հաղթեց Մագնուս Լարսոնին: Հաջող խաղաց Մարատ Սաֆինը՝ պարտության մատնելով Ռամոն Սլույտերին, իսկ Միխայիլ Յուժնին հաղթեց Ռիշար Գասկեին:

Առաջին փուլի արգելքը հաջողությամբ հաղթահարեցին նաեւ Գուստավո Կուերտենը, Ջեյմս Բլեյքը, Ջուլիան Նոուլը, Օլիվյե Ռոխուսը, Անդրե Սան, Անտոնի Դյուպուին, Վադիմ Կուցենկոն, Ֆեռնանդո Վիսենտեն, Յոզեֆ Սիրիանին, Իրժի Նովակը, Խուան Չելան, Ռիխարդ Կրայչեկը, Ալբերտո Մարտինը, Յունես էլ Այնաուին:

ԿՐԿԻՆ ՀՅՈՒՍՎՈՒՄ Է ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ, ՈՐ ԿՈՉՎՈՒՄ Է «ԱԼՖՐԵԴԻ ՍԵՆՅԱԿՈՒՄ»

14 հունվար- 2-րդ օր

Ձեր մթնոլորտում Հին Նոր տարին դիմավորելուց հետո մասնակիցներն անցկացրին առաջին անքուն գիշերը: Նրանց կիսաքուն ու ծույլ առօրյան ընդհատեց պ. Ալֆրեդի գրեթե սարսափ ներշնչող ձայնը: Պարոն Ալֆրեդը դժգոհեց խաղի ընթացքից՝ պահանջելով մասնակիցներից ընտրել ամենաթույլ օղակը, որի պատճառով ձանձրալի է դառնում խաղը: Վաչեն նշելով իր «դույլերով թերությունները», խոստացավ դրանք անպայման շտկել՝ չմոռանալով շեշտել, որ թքած ունի Ալֆրեդի սենյակից դուրս արտահայտված յուրաքանչյուր բացասական կարծիքի վրա: Այնուամենայնիվ, նրանցից շատերը թույլ օղակ համարեցին համեստությամբ աչքի ընկնող Լիլիթին: Որոշումն, իհարկե, դուր չեկավ պ. Ալֆրեդին, եւ Լիլիթն, իհարկե, չլքեց խաղը: Պարոն Ալֆրեդը չմոռացավ շնորհավորել Սեդայի ծննդյան օրը, իսկ Վաչեին ու Կարինեին պրն Ալֆրեդը խորհուրդ տվեց խաղալ ավելի պարզ եւ չփիլիսոփայել, ինչը Կարինեն համարեց հաճոյախոսություն եւ երկար խորհելուց ու փիլիսոփայելուց հետո եկավ այն եզրակացության, որ պրն Ալֆրեդը նպատակ ուներ միայն տարաձայնություններ սերմանել մասնակիցների միջեւ: Վերջիններս սկսեցին հանգստացնել անտրամադրությունից լաց լինող Լիլիթին եւ որոշեցին, որ բոլորովին էլ անհրաժեշտություն չկա մտածել եւ անել այն, ինչը դուր կգա հեռուստադիտողին: Մինչ մասնակիցները փորձում էին անհաջող անեկդոտների օգնությամբ բարձրացնել Լիլիթի տրամադրությունը, Ալեքսն ու Մաքսը ննջարանում վերլուծում էին իրավիճակը՝ յուրաքանչյուրն իր տեսանկյունից ու իր խոսելաոճով:

Նույն օրվա ընթացքում պրն Ալֆրեդը մատուցեց 2-րդ անակնկալը: Նա պահանջեց մասնակիցներից հրաժարվել խաղի հետագա մասնակցությունից Սեդայի ծննդյան օրվա առիթով: Հանուն Սեդայի 1000 դոլարից հրաժարվելու պատրաստակամություն հայտնեցին միայն Արմանն ու Լիլիթը, որոնցից էլ պրն Ալֆրեդը պահանջեց հավաքել իրերը: Որոշումն իրարանցում առաջացրեց մասնակիցների մեջ: Սեդան տհաճ անակնկալից սկսեց լաց լինել եւ խնդրել պրն Ալֆրեդին փոխել որոշումը: Պրն Ալֆրեդը, իհարկե, չէր կարող մերժել Սեդային՝ մանավանդ նրա ծննդյան օրը: Արմանը նկատեց, որ իրենք այնտեղ են գտնվում հենց նրա համար, որ իրենց գլխին նման խաղեր խաղան: Այնուհետեւ պրն Ալֆրեդն Արմանին ու Լիլիթին բարի կամքի դրսեւորման համար մատուցեց օրվա 3-րդ անակնկալը: Ալֆրեդի սենյակ այցելեց հայտնի երգչուհի Նունե Եսայանը: Վերջինս հաճույքով ծանոթացավ, զրուցեց մասնակիցների հետ եւ առաջարկեց նրանց ընտրել ու կատարել որեւէ երգ կարաոկե երգացանկից: Մոռանալով օրվա տհաճությունները, մասնակիցները բարձր տրամադրությամբ շարունակեցին տոնել իրենց ընկերոջ տարեդարձը:

The Jinishian Memorial Foundation – Armenia
Vacancy announcement
Secretary-Interpreter

Responsibilities:

- Acting as an interpreter and translator
- Scheduling appointments
- Preparing documents, letters, faxes, memos, minutes, announcements, etc.
- Maintaining files
- Preparing agenda and necessary materials for the meetings
- Keeping the records of the visitors
- Executing any assignment delegated by Supervisor

Requirements:

- University degree
- Excellent knowledge of English and Armenian, proficiency in Russian
- Computer literate in word processing and database management
- Excellent reporting, organizational and administrative skills
- Good interpersonal skills
- Related work experience (preferably in international organizations)

Interested candidates should submit the Cover Letter and Resume to the following address: Abovian 34, apt. 8, or send an electronic version to armjmp@arminco.com mailing address no later than January 31, 2003.
For any other information please call 54 44 17, 54 44 18, 54 44 19.

Բաց հասարակության ինստիտուտի օժանդակության հիմնադրամի հայաստանյան մասնաճյուղը

Հայաստանի քաղաքացիների համար հայտարարում է 2003-2004 ուսումնական տարվա Սորոսի հավելյալ շնորհի մրցույթ: Դիմողները պետք է լինեն՝ Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի, նախկին Խորհրդային Միության, Մոնղոլիայի ճանաչված համալսարանների ուսանողներ՝ սոցիալական, հումանիտար գիտությունների եւ արվեստի բնագավառներում:

Գնչուների, փախստականների, բռնագաղթված եւ ապաստան փնտրողների համար նախատեսված է հատուկ շնորհ:

Ծրագիրը նախատեսում է ուսման մասնակի ֆինանսավորում:

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 2003 թ. ապրիլի 9-ը, ԲՀԻՕՀՀՄ-ի գրասենյակում:

Լրացուցիչ տեղեկությունների եւ դիմումի ձեւի համար դիմել ԲՀԻ ՕՀ հայաստանյան մասնաճյուղ հետեւյալ հասցեով

Երեւան, Պուշկինի 1, բն. 2
Հեռ.՝ 542119, 541719, 543901, e-mail: panaida@osi.am

«Ֆարմ-Տրաստ» դեղագործական ընկերությունն աշխատանքի է հրավիրում.

- դեղագետ-դեղագործներին, մինչեւ 40 տարեկան (համակարգչով աշխատանքային փորձը ցանկալի է),
- մատակարար (մեքենայի առկայությունը պարտադիր է):

Ռեզյումեն ներկայացնել Մոսկովյան 13 (թիվ 4-րդ պոլիկլինիկայի շենք):

Հեռ.՝ 56-20-73

ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵԿՇԻՌ
31 դեկտեմբերի 2002թ.

ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ

(բանկի անվանումը)

Ձեւ թիվ 25
եռամսյակային

(հազ. դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Հաշվետու ժամանակաշրջան 31.12.2002թ.	Նախորդ ժամանակաշրջան 31.12.2001 թ.
1 Ակտիվներ	11,302,690	11,756,882
1.1 Կանխիկ դրամական միջոցներ	1,012,903	362,384
1.2 Մնացորդներ ՀՀ ԿԲ-ում, այդ թվում	1,317,832	949,276
1.2.1 թղթակցային հաշիվ	1,317,832	949,276
1.2.2 ավանդներ	0	0
1.3 Ոսկի ստանդարտացված ձուլակտորներ	0	0
1.4 Թղթակցային հաշիվներ բանկերում	354,760	378,816
1.4.1 որից ռեզիդենտ բանկերում	15,522	197,034
1.5 Վերավաճառքի համար նախատեսված արժեթղթեր, այդ թվում	0	0
1.5.1 ՀՀ պետական արժեթղթեր	0	0
1.5.2 Այլ երկրների պետական արժեթղթեր	0	0
1.5.3 Այլ արժեթղթեր	0	0
1.6 Հետգնման պայմանագրերով ձեռքբերվող արժեթղթեր	0	0
1.7 Այլ տեղաբաշխումներ բանկերի (բացառությամբ ՀՀ ԿԲ-ի) նկատմամբ, այդ թվում	584,890	242,925
1.7.1 Ավանդներ բանկերում	584,890	242,925
1.7.1.1 որից ռեզիդենտ բանկերում	0	80,000
1.7.2 Բանկերին տրված վարկեր	0	0
1.7.2.1 որից ռեզիդենտ բանկերին	0	0
1.7.3 Այլ տեղաբաշխումներ	0	0
1.7.3.1 որից ռեզիդենտ բանկերի նկատմամբ	0	0
1.8 Հաճախորդներին տրված վարկեր, այդ թվում	3,462,906	5,683,984
1.8.1 Վարկեր ֆիզիկական անձանց	1,008,274	1,920,300
1.8.1.1 որից ռեզիդենտ	1,008,274	1,920,300
1.8.2 Վարկեր իրավաբանական անձանց	2,451,872	3,757,533
1.8.2.1 որից ռեզիդենտ	2,451,872	3,757,533
1.8.3 Բանկի աշխատակիցներին եւ բանկի հետ կապված անձանց տրված վարկեր	2,760	6,151
1.8.3.1 որից ռեզիդենտ	2,760	6,151
1.9 Վաճառքի համար նախատեսված արժեթղթեր, այդ թվում	0	0
1.9.1 ՀՀ պետական արժեթղթեր	0	0
1.9.2 Այլ երկրների պետական արժեթղթեր	0	0
1.9.3 Այլ արժեթղթեր		
1.10 Մինչեւ մարման ժամկետը պահվող արժեթղթեր	175,366	54,410
1.10.1 ՀՀ պետական արժեթղթեր	162,516	8,100
1.10.2 Այլ երկրների պետական արժեթղթեր	0	0
1.10.3 Այլ արժեթղթեր	12,850	46,310
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով վաճառված արժեթղթեր	799,373	276,044
1.11 Հաշվարկներ բյուջեի հետ	36,369	57,446
1.12 Ոսկի ու ստանդարտացված ձուլակտորներ	0	0
1.13 Առհաշիվ տրված գումարներ եւ կանխավճարներ (դեբիտորներ)	533,412	354,201
1.14 Հաշվարկված (ստացվելիք) տոկոսներ	28,914	151,072
1.15 Այլ գործառնությունների գծով ստացվելիք գումարներ, այդ թվում	0	0
1.15.1 Բանկային երաշխիքների եւ ակրեդիտիվների գծով ստացվելիք գումարներ	0	0
1.15.2 Հավատարմագրային գործառնությունների գծով ստացվելիք գումարներ	0	0
1.15.3 Ֆակտորինգային գործառնությունների գծով ստացվելիք գումարներ	0	0
1.15.4 Ֆինանսական լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	0	0
1.16 Ստացվելիք այլ գումարներ	744,221	472,884
1.17 Հիմնական միջոցներ	2,219,662	2,694,589
1.18 Ոչ նյութական ակտիվներ	135,432	147,846
1.19 Այլ ակտիվներ	30,700	85,610
1.20 Ակտիվների հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստներ այդ թվում	-134,070	-154,605
1.20.1 Վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի ընդհանուր պահուստ	-52,550	-69,192
1.20.2 Վարկերի ու դեբիտորական պարտքերի հատուկ պահուստ	-81,520	-69,616
1.20.3 Ինվեստիցիոն արժեթղթերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստ	0	-15,797
2 Պարտավորություններ	9,862,070	10,453,764
2.1 Պարտավորություններ ՀՀ կենտրոնական բանկի նկատմամբ	0	300,000
2.1.1 Ավանդներ ՀՀ կենտրոնական բանկից	0	0
2.1.2 ՀՀ կենտրոնական բանկից ստացված վարկեր	0	300,000
Այլ պարտավորություններ	0	0
2.2 Թղթակցային հաշիվներ	1,200	197,385
2.2.1 որից ռեզիդենտ բանկերի	1,200	197,385
2.3 Ցպահանջ ավանդներ	2,911,871	1,576,963
2.3.1 Ավանդներ ֆիզիկական անձանցից	191,189	184,237
2.3.1.1 որից ռեզիդենտ	161,144	134,469
2.3.2 Ավանդներ իրավաբանական անձանցից	2,717,945	1,390,900
2.3.2.1 որից ռեզիդենտ	2,435,473	1,311,118
2.3.3 Բանկի աշխատակիցներից եւ բանկի հետ կապված անձանցից ներգրավված ավանդներ	2,737	1,826
2.3.3.1 որից ռեզիդենտ	2,737	1,826
2.4 Այլ պարտավորություններ այլ բանկերի նկատմամբ	0	150,000
2.4.1 Ավանդներ այլ բանկերից	0	150,000
2.4.1.1 որից ռեզիդենտ բանկերից	0	150,000
2.4.2 Այլ բանկերից ստացված վարկեր	0	0
2.4.2.1 որից ռեզիդենտ բանկերից	0	0
2.4.3 Այլ պարտավորություններ	0	0
2.4.3.1 որից ռեզիդենտ բանկերի նկատմամբ	0	0
2.5 Ժամկետային ավանդներ	5,771,630	7,284,650
2.5.1 Ավանդներ ֆիզիկական անձանցից	1,877,902	3,080,306
2.5.1.1 որից ռեզիդենտ	1,782,905	2,916,105
2.5.2 Ավանդներ իրավաբանական անձանցից	3,883,751	4,190,787
2.5.2.1 որից ռեզիդենտ	3,379,455	3,394,774
2.5.3 Բանկի աշխատակիցներից եւ բանկի հետ կապված անձանցից ներգրավված ավանդներ	9,977	13,557
2.5.3.1 որից ռեզիդենտ	9,977	13,557
2.6 Հետգնման պայմանագրի գծով պարտավորություններ	795,500	275,000
2.7 Լիզինգի գծով պարտավորություններ	0	0
2.8 Հաշվարկված (վճարվելիք) տոկոսներ	106,517	190,086
2.9 Բանկի կողմից թողարկված արժեթղթեր	0	0
2.10 Այլ պարտավորություններ	275,352	479,680
3 Կապիտալ	1,440,620	1,303,118
3.1 Կանոնադրական հիմնադրամ	1,239,776	1,239,776
3.2 Պահուստներ	465,943	456,749
3.2.1 Գլխավոր պահուստ	147,146	147,146
3.2.2 Այլ պահուստներ	318,797	309,603
3.3 Շահույթ/Վնաս	-265,099	-393,407
3.3.1 Ընթացիկ ժամանակաշրջանի շահույթ/վնաս	117,102	151,953
3.3.2 Նախորդ ժամանակաշրջանի չբաշխված շահույթ/վնաս	-382,201	-545,360
3.4 Բանկի կողմից հետ գնված սեփական բաժնետոմսեր	0	0

Բանկի վարչության նախագահ
Կ.Տ. (գործադիր տնօրեն)
Գլխավոր հաշվապահ

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ*
Բանկի դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ

Ձեւ թիվ 12
(եռամսյակային, տարեկան)

Բանկի անվանումը ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ
Անսաթիվը 1/1/02թ. -ից
մինչեւ 31/12/02 թ.
(հազ. դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
1. Դրամական զուտ հոսքեր գործառնական գործունեությունից	809,122	1,667,678
Վարկերի դիմաց ստացված տոկոսներ	1,450,813	1,341,430
Ստացված զուտ կոմիսիոն գումարներ	383,067	381,573
Վաճառքի եւ վերավաճառքի համար նախատեսված արժեթղթերից ստացված եկամուտներ	5,679	3,465
Արտարժույթի առք ու վաճառքից ստացված զուտ եկամուտներ	150,056	149,522
Ներգրավված ավանդների դիմաց վճարված տոկոսներ	-1,080,905	-724,743
Լիզինգային եւ ֆակտորինգային գործառնություններից ստացված եկամուտներ	200	75
Ֆինանսական գործունեության դիմաց վճարված տոկոսներ		
Վճարված աշխատավարձ եւ դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	-475,928	-449,339
Վճարված հարկեր	-49,287	-94,417
Նախկինում դուրս գրված վարկերի վերադարձ	218,408	504,049
Նախկինում դուրս գրված դեբիտորական պարտքերի վերադարձ	265,760	
Ներդրումային գործունեություններից ստացված եկամուտներ	138,552	264,772
Զուտ դրամական հոսքեր մինչեւ գործառնական ակտիվներում եւ պարտավորություններում փոփոխությունները	1,006,415	1,376,387
Վարկային ներդրումների նվազում (ավելացում)	-269,001	1,119,128
Ներգրավված ավանդների ավելացում (նվազում)	466,393	-529,514
Հետգնման պայմանագրերով ձեռքբերվող արժեթղթերի նվազում (ավելացում)		
Հետգնման պայմանագրերով վաճառված արժեթղթերի ավելացում (նվազում)	175,000	520,500
Վաճառքի եւ վերավաճառքի համար նախատեսված արժեթղթերի նվազում (ավելացում)		
Ֆակտորինգային գործառնությունների նվազում (ավելացում)	5,345	
Լիզինգի նպատակով տրամադրված ակտիվների նվազում (ավելացում)		
Զուտ դրամական հոսքեր այլ գործառնական գործունեությունից	-575,030	-818,823
Զուտ դրամական հոսքեր գործառնական ակտիվներից եւ պարտավորություններից	-197,293	291,291
2. Դրամական զուտ հոսքեր ներդրումային գործունեությունից	-774,600	53,499
Մինչեւ մարման ժամկետը պահվող արժեթղթերի նվազում (ավելացում)	-37,455	-206,550
Անժամկետ արժեթղթերում ներդրումների նվազում (ավելացում)		-1,740
Այլ բանկերում տեղաբաշխված ավանդների նվազում (ավելացում)	-242,925	-341,965
Հիմնական միջոցների եւ ոչ նյութական ակտիվների օտարում (ձեռքբերում)	-378,891	-72,294
Զուտ դրամական հոսքեր այլ ներդրումային գործունեությունից	-115,329	676,048
3. Դրամական զուտ հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից	-299	-300,000
Վճարված շահաբաժիններ	-299	
ՀՀ կենտրոնական բանկից ստացված վարկերի ավելացում (նվազում)		-300,000
Բանկերից ստացված վարկերի ավելացում (նվազում)		
Ստացված այլ փոխառությունների ավելացում (նվազում)		
Լիզինգից ստացված միջոցների ավելացում (նվազում)		
Բանկի կողմից թողարկված արժեթղթերի ավելացում (նվազում)		
Բաժնետերերի ներդրումները կանոնադրական հիմնադրամում		
Զուտ դրամական հոսքեր այլ ֆինանսական գործունեությունից		
Արտարժույթի փոխանակման ազդեցությունը դրամական միջոցների եւ դրանց համարժեքների վրա	-24,925	-67,437
Դրամական միջոցների հոսքերի զուտ աճ	9,298	1,353,740
Կանխիկ եւ կանխիկին հավասարեցված զուտ միջոցներ ժամանակաշրջանի սկզբում	1,483,793	1,493,091
Կանխիկ եւ կանխիկին հավասարեցված զուտ միջոցներ ժամանակաշրջանի վերջում	1,493,091	2,846,831

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ (հազ. դրամ)

1. Եռամսյակի (տարվա) ընթացքում հետհաշվեկշռին դուրս գրված ակտիվներ	363,829
2. Եռամսյակի (տարվա) ընթացքում հետհաշվեկշռին դուրս գրված ակտիվների մարում	208,458
3. Եռամսյակի (տարվա) ընթացքում հետհաշվեկշռին դուրս գրված տոկոսներ	36,095
4. Եռամսյակի (տարվա) ընթացքում հետհաշվեկշռին դուրս գրված տոկոսների մարում	48,524

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ*
Ֆինանսական արդյունքների մասին

Ձեւ թիվ 26

Բանկի անվանումը ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ
Անսաթիվը 31/12/2001 թ.-ից
մինչեւ 31/12/2002 թ.
(հազ. դրամ)

ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ	IV եռամսյակ 2001	IV եռամսյակ 2002	12 ամիս աճողականով (տարեկան) 31.12.2001	12 ամիս աճողականով (տարեկան) 31.12.2002
1. Տոկոսային եկամուտներ				
1.1. Թղթակցային հաշիվներից	5,569	110	20,811	1,621
1.1.1. Ռեզիդենտ բանկերից	5,023		18,627	1,002
1.1.2. Ոչ ռեզիդենտ բանկերից	546	110	2,184	619
1.2. ՀՀ ԿԲ-ում տեղաբաշխված միջոցներից	5,089	4,536	28,656	20,418
1.3. Առեւտրային բանկերում եւ այլ ֆին. կազմակերպ. տեղաբաշխված միջոցներից ստացվելիք տոկոսներ	2,696	311	37,028	913
1.3.1. Ռեզիդենտ բանկերից եւ այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	2,218	0	30,868	434
1.3.2. Ոչ ռեզիդենտ բանկերից եւ այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	478	311	6,160	479
1.4. Տնտեսությանը տրված վարկերից	741,623	369,174	1,807,413	1,407,744
1.4.1. Ռեզիդենտ իրավաբանական անձանցից	556,219	139,771	1,200,884	698,764
1.4.2. Ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանցից	185,378	229,403	606,291	708,980
1.4.3. Ոչ ռեզիդենտ անձանցից	26	0	238	
1.5. Պետական գանձապետական արժեթղթերից ստացվելիք տոկոսներ	30,813	25,948	91,923	91,364
1.6. Հետգնման պայմանագրերից ստացվելիք տոկոսներ	0	465	181	909
1.7. Բանկերի կողմից թողարկված արժեթղթերից ստացվելիք տոկոսներ	0	0		
1.7.1. Ռեզիդենտ	0	0		
1.7.2. Ոչ ռեզիդենտ	0	0		
1.8. Ձեռնարկությունների կողմից թողարկված արժեթղթերից պահված տոկոսներ	0	0		
1.8.1. Ռեզիդենտ	0	0		
1.8.2. Ոչ ռեզիդենտ	0	0		
1.9. Լիզինգից (ֆինանսական վարձակալությունից) ստացվելիք տոկոսներ	0	0		
1.10. Այլ տոկոսային եկամուտներ	774	352	3,900	1,568
Ընդամենը տոկոսային եկամուտներ	786,564	400,896	1,989,912	1,524,537
2. Տոկոսային ծախսեր	0			
2.1. Թղթակցային հաշիվների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	9,177	0	21,477	1,914
2.1.1. Ռեզիդենտ բանկերի	9,177	0	21,477	1,914
2.1.2. Ոչ ռեզիդենտ բանկերի	0	0		
2.2. Ցպահանջ ավանդների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	4,744	6,136	20,691	22,825
2.2.2. Ռեզիդենտ անձանցից	2,581	5,916	13,933	21,828
2.2.4. Ոչ ռեզիդենտ անձանցից	2,163	220	6,758	997
2.3. ՀՀ ԿԲ-ից ներգրաված միջոցների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ, այդ թվում հետգնման պայմանագրերի գծով վճարվելիք տոկոսներ	5,869	576	24,223	15,424
2.4. Հետգնման պայմանագրերի գծով պարտավորությունների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	23,905	13,727	74,583	58,583
2.5. Առեւտրային բանկերից եւ այլ ֆին. կազմակերպ. ներգրաված միջոցների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	10,468	0	34,352	1,085
2.5.1. Ռեզիդենտ բանկերից եւ այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	9,384	0	33,268	1,085
2.5.2. Ոչ ռեզիդենտ բանկերից եւ այլ ֆինանսական կազմակերպություններից	1,084	0	1,084	
2.6. Ժամկետային ավանդների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	146,033	50,982	567,688	281,493
2.6.1. Ռեզիդենտ իրավաբանական անձանց ավանդների	4,651	4,720	47,858	16,790
2.6.2. Ռեզիդենտ ֆիզիկական անձանց ավանդների	122,585	43,005	407,371	246,828
2.6.3. Ոչ ռեզիդենտ անձանց ավանդների դիմաց	18,797	3,257	112,459	17,875
2.7. Միջազգային ֆինանսական կազմակերպություններից ներգրաված միջոցների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	5,347	4,526	15,885	18,423
2.8. Տոկոսային ծախսեր բանկի կողմից թողարկված արժեթղթերի գծով	0	0		
2.9. Լիզինգի (ֆինանսական վարձակալության) դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	0	0		
2.10. Ստորադաս փոխառությունների դիմաց վճարվելիք տոկոսներ	0	0		
2.11. Հաշվեգրված, բայց չվճարված չաշխատող ակտիվների տոկոսների գծով	76,798	13,867	114,437	128,278
2.12. Այլ տոկոսային ծախսեր	39,394	36,813	217,873	150,611
Ընդամենը տոկոսային ծախսեր	321,735	126,627	1,091,209	678,636
Զուտ տոկոսային եկամուտներ	464,829	274,269	898,703	845,901
3. Ոչ տոկոսային եկամուտներ				
3.1. Ստացվելիք կոմիսիոն գումարներ	137,358	154,339	479,103	470,128
3.2. Երաշխիքներից, ակրեդիտիվներով գործառնություններից, լիազորագրային գործառնություններից ստացվելիք եկամուտներ	7,442	192	13,029	12,598
3.3. Գանձապետարանի սպասարկումից եւ մատուցված այլ ծառայություններից ստացվելիք եկամուտներ	5,324	8,718	31,589	26,823
3.4. Ֆորվարդային, ֆյուչերսային, օպցիոն պայմանագրերից ստացված զուտ եկամուտներ	0	0		
3.5. Ֆակտորինգից ստացված զուտ եկամուտներ	33,389	0	33,389	
3.6. Ներդրումներից ստացվելիք շահաբաժիններ	0	0	1,607	1,750
3.7. Արժեթղթերի վաճառքից ստացված զուտ եկամուտներ	5,477	351	5,679	3,465
3.8. Արտարժույթի առք ու վաճառքից ստացված զուտ եկամուտներ	43,680	46,068	150,056	149,522
3.9. Արտարժույթի վերագնահատումից ստացված դրական (բացասական) փոխարժեքային տարբերություն	1,441	(20,065)	(11,025)	(67,437)
3.10. Հիմնական միջոցների օտարումից ստացված զուտ եկամուտներ	(9,712)	(103,168)	(29,750)	(314,619)
3.11. Ստացվելիք տույժեր, տուգանքներ	231,105	(73,084)	283,062	228,888
3.12. Այլ ոչ տոկոսային եկամուտներ	6,380	24,702	20,112	79,152
Ընդամենը ոչ տոկոսային եկամուտներ	461,884	38,053	976,871	590,270
4. Ոչ տոկոսային ծախսեր				
4.1. Հաշվարկված աշխատավարձ եւ դրան հավասարեցված այլ վճարումներ	158,509	116,930	474,454	450,645
4.2. Աշխատավարձից բացի աշխատողներին տրված այլ փոխհատուցումներ եւ սոցիալական պահանջների ֆինանսավորում	0	0		
4.3. Հատկացումներ կենսաթոշակային, զբաղվածության եւ սոցիալական ապահովագրության համար	24,077	18,345	77,569	73,381
4.4. Հարկեր, տուրքեր եւ այլ պարտադիր վճարներ	16,419	9,574	54,358	35,153
4.5. Ամորտիզացիոն մասհանումներ	74,979	37,345	201,773	173,119
4.6. Բանկի շենքի եւ այլ հիմնական միջոցների վարձակալության վճար	34,347	27,173	102,741	110,218
4.7. Գովազդային, ներկայացուցչական ծախսեր	19,665	1,505	25, 812	3,107
4.8. Աուդիտային եւ խորհրդատվական ծառայությունների գծով ծախսեր	2,012	990	9,284	7,570
4.9. Կապի եւ հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	19,133	16,249	75,982	67,852
4.10. Վճարվելիք տույժեր, տուգանքներ	5,106	31,730	9,428	31,826
4.11. Վերապատրաստման եւ ուսուցման ծախսեր	0	0		
4.12. Վճարվելիք կոմիսիոն գումարներ	34,772	26,531	96,036	88,555
4.13. Այլ տոկոսային ծախսեր	68,282	84,540	263,954	236,581
Ընդամենը ոչ տոկոսային ծախսեր	457,301	370,912	1,391,391	1,278,007
Զուտ ոչ տոկոսային եկամուտներ	4,583	(332,859)	(414,520)	(687,737)
5. Հատկացումներ ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստներին				
5.1. Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների ընդհանուր պահուստին	55,302	102,673	180,259	295,425
5.2. Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների հատուկ պահուստին	720,147	403,941	907,338	2,744,420
5.3. Արժեթղթերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստին	16,671	19,413	16,671	19,413
Ընդամենը հատկացումներ	792,120	526,027	1,104,268	3,059,258
6. Ակտիվների հնարավոր կորուստների պահուստներին կատարված մասհանումների վերադարձ				
6.1. Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների ծածկման ընդհանուր պահուստից	48,434	91,782	171,551	274,971
6.2. Վարկերի եւ դեբիտորական պարտքերի հնարավոր կորուստների ծածկման հատուկ պահուստից	267,864	349,356	563,964	2,795,699
6.3. Արժեթղթերի հնարավոր կորուստների ծածկման պահուստից	0	0	36,523	
Ընդամենը վերադարձ	316,298	441,138	772,038	3,070,670
Զուտ մասհանումներ	475,822	84,889	332,230	(11,412)
Շահույթ մինչեւ հարկումը	(6,410)	(143,479)	151,953	169,576
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)				52,474
Զուտ շահույթ	(6,410)	(195,953)	151,953	117,102
Հայտարարված շահաբաժիններ, այդ թվում				
արտոնյալ բաժնետոմսերի գծով				
սովորական բաժնետոմսերի գծով				
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող բազային շահույթ**				
Մեկ բաժնետոմսին ընկնող նոսրացված շահույթ**				
Չբաշխված շահույթ	(6,410)	(195,953)	151,953	117,102
Բանկի աշխատակիցների քանակը	577			
այդ թվում սպասարկող անձնակազմի		38		

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Կապիտալում փոփոխությունների մասին

Ձեւ թիվ 27
(եռամսյակային)

Բանկի անվանումը՝ Հայագրոբանկ
Անսաթիվը՝ 01/01/02 թ.-ից
մինչեւ 31/12/02 թ.

(հազ. դրամ)

Անվանումը	Նախորդ ժամանակաշրջան	Հաշվետու ժամանակաշրջան
Մնացորդը ժամանակաշրջանի սկզբում	x	x
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում՝	1,046,765	1,303,118
Կանոնադրական հիմնադրամ	1,239,776	1,239,776
Ծանուցում. Ի... բաժնետոմսերի քանակ (հատ)	1,771,108	1,771,108
Գլխավոր պահուստ	185,053	147,146
Շահույթ/վնաս	-602,769	-393,407
Այլ պահուստներ	224,705	309,603
Բանկի կողմից հետ գնված սեփական բաժնետոմսեր		
Փոփոխություն ժամանակաշրջանի ընթացքում	x	x
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում	256,353	137,502
Կանոնադրական հիմնադրամ		
Ծանուցում. Ի... բաժնետոմսերի քանակ (հատ)		
Գլխավոր պահուստ	-37,907	
Շահույթ/վնաս մինչեւ շահաբաժինների վճարումը	209,362	128,308
Վճարված շահաբաժիններ		
Ծանուցում. 1 բաժնետոմսի դիմաց վճարված շահաբաժիններ		
Այլ պահուստներ	84,898	9,194
Բանկի կողմից հետ գնված սեփական բաժնետոմսեր		
Մնացորդը ժամանակաշրջանի վերջում	x	x
Ընդհանուր կապիտալ, այդ թվում՝	1,303,118	1,440,620
Կանոնադրական հիմնադրամ	1,239,776	1,239,776
Ծանուցում. Ի... բաժնետոմսերի քանակ (հատ)	1,771,108	1,771,108
Գլխավոր պահուստ	147,146	147,146
Շահույթ/վնաս	-393,407	-265,099
Այլ պահուստներ	309,603	318,797
Բանկի կողմից հետ գնված սեփական բաժնետոմսեր	0	0

Բանկի վարչության նախագահ
(գործադիր տնօրեն)
Գլխավոր հաշվապահ

Հիմնական տնտեսական նորմատիվներ Հայագրոբանկ ԲԲԸ

Նորմատիվի անվանումը	ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված սահմանաչափ	31/12/02
Կանոնադրական կապիտալ (մլն դրամ)	Նվազագույնը 50	1.240
Ընդհանուր կապիտալ (մլն ԱՄՆ դոլար)	Նվազագույնը 1.65	1.504
Ն 1.1 Ընդհանուր կապիտալի եւ ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջեւ նվազագույն հարաբերակցությունը	Նվազագույն 12%	14.71%
Ն 1.2 Հիմնական կապիտալի եւ ռիսկով կշռված ակտիվների գումարների միջեւ նվազագույն հարաբերակցությունը	Նվազագույն 8%	9.85%
Ն 2.1 Բարձր իրացվելի ակտիվների եւ ընդհանուր ակտիվների գումարների միջեւ նվազագույն հարաբերակցությունը	Նվազագույն 15%	21.60%
Ն 2.2 Բարձր իրացվելի ակտիվներիև եւ ցպահանջ պարտավորությունների միջեւ նվազագույն հարաբերակցությունը	Նվազագույն 60%	89.65%
Ն 3 Մեկ փոխառուի գծով ռիսկի առավելագույն չափը	Առավելագույն 20%	103.81%
Ն 4.1 Բանկի հետ կապված անձանց գծով ռիսկի առավելագույն չափը	Առավելագույն 5%	0.01%
Ն 4.2 Բանկի հետ կապված բոլոր անձանց գծով ռիսկի առավելագույն չափը	Առավելագույն 60%	0.01%
Արտարժութային համախառն դիրք	Առավելագույն 25%	179.15%
II խմբի մեջ մտնող արտարժույթի գծով	Առավելագույն 5%	8.61%
ՀՀ ԿԲ-ում պարտադիր պահուստավորում (12.12.02-25.12.02թ. ժամանակաշրջանի միջինը)	Նվազագույն 8%	9.31%

Հայագրոբանկի ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

«Հայագրոբանկ» ԲԲԸ-ի եռամսյակային ամփոփ ֆինանսական հաշվետվություններն իրենց մեջ ներառում են 35 մասնաճյուղերի եւ գլխամասային գրասենյակի ֆինանսական հաշվետվությունները:
Ֆինանսական հաշվետվությունները կազմված են ՀՀՀՀՍ-ների եւ ՀՀ ԿԲ-ի Կանոնակարգ 3-ի պահանջներին համապատասխան: Ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլված արտարժութային միջոցները հաշվառվում են ՀՀ ԿԲ-ի կողմից դեկտեմբերի 31-ին հաստատված հաշվարկային փոխարժեքով:
Հետհաշվեկշռային հաշիվների հանրագումարը կազմում է 6057232 հազ. դրամ, որից տրամադրված երաշխավորություններ՝ 41054 հազ. դրամ, վարկային գիծ՝ 64622 հազ. դրամ, ակրեդիտիվներ եւ վճարային այլ փաստաթղթեր՝ 4946868 հազ. դրամ:
Ծանուցում կարգի հաշիվների հանրագումարը կազմում է 23585266 հազ. դրամ, որից ստացված գրավ եւ երաշխավորություններ՝ 16790845 հազ. դրամ, ծախսերով դուրս գրված վարկեր, դեբիտորական պարտքեր, արժեթղթեր եւ տոկոսներ՝ 6702116 հազ. դրամ:

Բանկի վարչության նախագահ

Գլխավոր հաշվապահ